

گنجینه
نشریات ادواری

۷

زیر نظر
ایرج افشار، علی اشرف صادقی، کامران فانی
سید فرید قاسمی، جمشید کیان فر

به اہتمام
عبدالکریم حسرت برزہ دار

قیمت اشتراک سالانه در ایران
یک تومان
در سایر ممالک
پنج فرانک

کافه

۱۳۲۴

این روزنامه هر دو هفته یکبار
نشر میشود
عنوان مراسلات
Redaktion Kaveh:
Berlin-Charlottenburg,
Leibnizstr. 64

* * *

* * *

مؤسس و مدیر: سید حسن تقی زاده

برلین - ۱۹۱۶ تا ۱۹۲۲ میلادی

بامقدمه و فهرست مندرجات از ایرج افشار

آمارات اسامیر
۴۳۷

فهرست‌نویسی پیش از انتشار کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

کاوه [روزنامه]. دوره اول، شماره اول (۱۳۵۶) -
تهران: اساطیر، ۱۳۸۴ -
ج: مصور؛ ۱۷ × ۲۹ س. م. (انتشارات اساطیر ۴۳۷، گنجینه نشریات ادواری؛ ۷).
موسس و مدیر: حسن تقی‌زاده؛ با مقدمه و فهرست مندرجات از ایرج افشار.
ISBN 964-331-273-9

فهرست‌نویسی براساس اطلاعات فیپا.
افست از روی نسخه اصلی، به اهتمام عبدالکریم جریزه‌دار.
۱. نشریات ادواری فارسی. الف. تقی‌زاده، حسن، ۱۲۷۵ - ۱۳۴۸. مدیرمسئول ب.
افشار، ایرج، ۱۳۰۴ - ، مقدمه نویس ج. جریزه‌دار، عبدالکریم، ۱۳۳۰ -
AP ۹۵ / ف ۲ ک ۱۸ فا / ۵۹ م ۸۴ - ۱۱۰۹۷

امارات اساطیر

کاوه

به اهتمام: عبدالکریم جریزه‌دار

چاپ اول: ۱۳۸۴

لیتوگرافی: طیف‌نگار

چاپ: دیبا

تیراژ: ۲۰۰۰ نسخه

شابک: ۹-۲۷۳-۳۳۱-۹۶۴

حق چاپ محفوظ است.

نشانی: میدان فردوسی، اول ایرانشهر، ساختمان ۱۰

تلفن: ۸۳۰۰۱۴۸، ۸۸۲۱۴۷۳، ۸۳۰۱۹۸۵

سخن ناشر

نشریات ادواری در هر دوره آیینۀ تمام نمای تاریخ سیاسی، فرهنگی، اجتماعی و ادبی و بیانگر سیر تطور اندیشه‌ها و تحولات جامعه در آن دوره‌اند و جزء جزء مطالب آنها، حتی اطلاعیه‌ها و آگهی‌های مندرج در آنها، هر یک نمایانگر گوشه‌ای از زندگی اجتماعی و نگاه و نگرش افراد جامعه آن روز به مسائل و موضوعات خاص آن دوره است.

داستان به وجود آمدن و رفتن هر یک از این نشریات خود حکایتی دیگر است و کوتاهی و بلندی عمر آنها بیشتر به خوش اقبالی و بداقبالی آنها تعبیر باید گردد. همه آمدند که بمانند و طرحی نو دراندازند. اما زمانه با آنها نساخت و در نیمه راهی که پیمودند یکی پس از یک شماره و دیگری یک ماه و سومی یک سال و... رفتند. این سخن بگذار تا وقتی دگر بی‌شک امروزه محققان، برای هر پژوهش جامع و کامل نیازمند مراجعه به نشریات ادواری در دوره و موضوع مورد نظر خویش است. از طرف دیگر هر یک از این نشریات خود جنگی است سرشار از تنوع که تورق آن برای خوانندگان دانش‌پژوه شوق‌انگیز و خاطره‌برانگیز است و آنان را به روزگاران دور و درازی می‌کشانند که شاید از آن کم اطلاع و حتی بی‌اطلاع باشند.

انتشارات اساطیر که پیوسته هم خود را مصروف بر انتشار مراجع و منابع پژوهش و آثار پژوهشگران در عرصه فرهنگ ایرانی و اسلامی کرده است، انتشار مجموعه‌ای دیگر از این گونه منابع دست اول تاریخ فرهنگی ایران را که همانا نشریات ادواری است و جهت همت خود قرار داد تا بدین وسیله بتواند در زمینه‌ای دیگر پاسخگوی نیاز محققان و پژوهشگران باشد و گامی دیگر در راه احیای میراث مکتوب نیاکان ارجمندمان بردارد. تا چه قبول افتد و چه در نظر آید، پس این شما و این هم مجله کاوه.

ع. مجربزه‌دار

بازچاپ مجله‌های دیرباب

انتشارات اساطیر بر آن شده است که برخی از مجله‌های ارزشمند جدی پیشین را که به زبان فارسی به چاپ رسیده و اکنون دیرباب، بل نایاب شده‌اند و دسترسی به دوره‌های کامل هر یک از آنها حتی در مجموعه کتابخانه‌های عمومی و گنجینه‌های خصوصی دشوار شده است، در سلسله‌ای به نام «گنجینه نشریات ادواری فارسی» انتشار دهد.

بازچاپ بعضی از اهم نشریات ادواری در قلمرو خاورشناسی از چهل سال پیش گسترش یافت و مؤسسه معتبر «کراوس» مجله‌های پژوهشی بسیار ارزشمندی که تعداد سالهای انتشار بعضی از آنها از یکصد و چهل پنجاه جلد در گذشته، همچون مجله‌های انجمن شرقشناسی آلمان، ژورنال آسیاتیک، انجمن پادشاهی آسیایی و... را تجدید چاپ کرد و از این راه کتابخانه‌هایی که دوره‌های آن نشریات را نداشتند، توانستند آنها را بخرند و با داشتن دوره کامل آنها به مراجعان دلبسته پژوهش کمک برسانند.

پنجاه سال پیش که اندیشه گردآوری «فهرست مقالات فارسی» برایم پیش آمد دشواری بزرگ آن بود که دوره مجله‌ها در دسترس نبود، و هیچ یک از کتابخانه‌های معتبر و نامی آن روزگار (مجلس، ملی، ملک، دانشکده‌های حقوق و ادبیات، آستان قدس، تربیت تبریز) دوره کامل مجله‌ها را نداشتند. از مجله‌ها اغلب چند شماره به تفاریق در اختیارشان بود و آن هم از آنها که شهرتی بیشتر یافته بودند.

ناچار برای کاری که در پیش گرفته شد نخست به گردآوری دوره‌های مجله‌های پیشین یا تکمیل نقایص - آنچه در کتابخانه دانشکده حقوق دانشگاه تهران وجود نداشت - پرداخته شد و از مرحوم محمد رضائی صاحب کلاله خاور (و پیش از آن کتابفروشی شرق) شماره‌هایی که مکرر داشت، خریداری می‌شد. ایشان از کسانی بود که توجهی جامع و کاملاً فرهنگی و پژوهشگرانه در این باره داشت. او کوشیده بود که دوره‌های نسبتاً کاملی از مجلات و جراید را گرد آورد و همان مجموعه‌ای است که پس از درگذشت او برای کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد دانشگاه تهران خریداری شد. جز آن هر کجا شماره‌هایی از مجله‌های جدی و متین پیشین را می‌یافت برای روز مبادا و فروختن به کسانی که خریدار شماره‌های ناقص می‌بودند، می‌خرید و در انبار خود نگاه‌داری می‌کرد. نیک دریافته بود که مجله‌ها را باید نگاهبانی کرد.

در آن روزگاران، نه کتابخانه‌ها و نه دانشمندان عنایتی چنان که در خور باشد نسبت به «مجله» نداشتند (چه رسد به روزنامه). غالباً «مطبوعات» را دیدنی و دور انداختنی می‌دانستند، نه نگاه داشتنی برای آنانی که روزی ممکن است بخواهند مطلبی را در چنان نشریه‌ای بیابند. چون مجله‌ها معمولاً تجلید نمی‌شد طبعاً شماره‌ها از هم جدا می‌افتاد و غالباً «گم و گور» می‌شد.

باری با گردآوری مجموعه‌ای نسبتاً «جمع و جور» از اهم مجله‌های پیشین امکان بررسی و برگیری

اطلاعات مربوط به مقاله‌ها برایم امکان‌پذیر شد، به طوری که هشتاد درصد از کاری که در جلد اول فهرست مقالات فارسی انجام شد براساس آن مجموعه‌ای بود که از این گوشه و آن گوشه برای کتابخانه دانشکده حقوق گرد آوردم. ذکر وضع گذشته و دشواری دستیابی به دوره مجله‌ها از این روی است که اهمیت تصمیم تحسین‌انگیز انتشارات اساطیر بیشتر روشن باشد.

نخستین مجله‌ای که در ایران تجدید چاپ شد مجله «بهار» (به مدیریت یوسف اعتصام‌الملک) است. آن را یکی از خویشان پس از شهریور ۱۳۲۰ در دو جلد منتشر کرد. ولی به جای آنکه مجله را به همان گونه که بوده است به چاپ برساند مقالات و مطالبش را بنا بر سلیقه خود دسته‌بندی، یعنی به ترتیبی نو منظم کرد و آن مجله نام‌آور را به گونه مطلوب خویش منتشر ساخت که «گر تو بینی شناسیش باز». و طبعاً بعضی از نوشته‌های تذکری و اصلاحی و اعلانی چاپ اصلی در این چاپ نو دیده نمی‌شود. زیرا از چاپ کردن برگ‌های مربوط به پشت جلد‌ها خودداری شده است. این روش نادرست در تجدید چاپ جلد اول مجله پیمان هم دیده می‌شود (چاپ تهران، ۱۳۸۰).

پس از آن مجله‌های یادگار (پنج سال) و ایرانشهر (چهار سال) تجدید چاپ شد. در این تجدید چاپها ناشر بدون اعتنا به اهمیت پشت جلد‌های هر شماره از بازچاپی آن اوراق مطلب‌دار پرهیز کرد، در حالی که بر آنها نوشته‌ها و یادداشت‌هایی هست که برای تاریخ مجله و تاریخ فرهنگی فایده‌بخش است. اما در تجدید چاپ آینده (چهار سال) صفحات مربوط به جلد هر شماره آن چنانکه در اصل بوده، آمده است. از دیگر مجله‌های معتبر و اساسی کاوه، یغما، سخن (هشت سال اول آن)، ارمغان (پنج سال آن)، محیط، گنجینه فنون (توسط ناشران مختلف) چاپ نوین شده و به دسترس تازه‌جویان رسیده است.

در مجموعه «گنجینه نشریات ادواری فارسی» آنچه به چاپ می‌رسد تجدید چاپی خواهد بود همانند با چاپ نخستین مجله به همان وضعی که بوده است. هیچ گونه دستکاری در آنها نخواهد شد. اما برای آن که بهره‌بری از آنها آسان باشد اگر مجله‌ای فهرست سالانه نداشته باشد، فهرست نام نویسندگان و در صورت لزوم فهرست موضوعی تنظیم و بر مجله افزوده خواهد شد.

نشریات ادواری جدی ایران به چند گونه انتشار یافته است:

۱. آنها که صاحب امتیاز داشته و در ایران (تهران و بعضی از شهرها: مشهد، تبریز، رشت، اصفهان، شیراز) منتشر شده‌اند، خواه در چندین دوره مانند یغما و ارمغان و سخن و خواه یکی دو سال، و یا فقط در دو سه شماره.

۲. آنها که توسط وزارتخانه‌ها، دوائر و مؤسسات دولتی از جمله دانشگاهها به چاپ رسیده‌اند.

۳. آنها که توسط ایرانیان در خارج از کشور منتشر شده‌اند، مانند کاوه، ایرانشهر، فرنگستان، علم و هنر، سودمند، پارس.

۴. آنها که به زبان فارسی در کشورهای افغانستان (کابل، آریانا، ادب، عرفان و...) و هندوستان (ایندوایرانیکا) به چاپ رسیده.

۵. آنها که توسط مؤسسات خارجی، خواه در ایران و خواه خارج چاپ شده، مانند روزگار نو (لندن)، پیام نو و پیام نوین، ایران و آمریکا در تهران.

نشریات ادواری مربوط به هر یک از دوره‌ها، یادگار پایدار فرهنگی از روزگار نشر آنهاست، زیرا آنها همیشه جای ارائه تازه‌های دانشی و پژوهشی بوده‌اند. اینک که بر تعداد کتابخانه‌ها، دانشگاه‌ها و مراکز پژوهشی افزوده شده است ضرورت دارد که این گونه دستمایه‌های بررسی و پژوهش تجدید چاپ شوند و به آسانی در دسترس همه جویندگان باشند. امید است که انتشارات اساطیر از سپردن این راه دشوار و دراز باز نماند.

بهار ۱۳۸۳

ایرج افشار

یادداشت نو بر چاپ تازه کاوه

چاپ تازه‌ای که از «کاوه» در «گنجینه نشریات ادواری» به اهتمام انتشارات اساطیر به دسترس دوستان می‌رسد بازچاپی است از روی نسخه کامل شخصی شادروان سیدحسن تقی‌زاده که پس از مرگش به من رسید و آن نسخه‌ای است که تقی‌زاده در چند جای آن یادداشت‌هایی کرده است. آن را همسر دلسوزش به من بخشید.

چون نشریه‌ای بود که خواهان متعدد داشت، به مناسبت‌های سیاسی، اجتماعی، انتقادی، تاریخی و ادبی ضرورت داشت به چاپ مجدد برسد، پس در سال ۱۳۵۶ به چاپ آن اقدام شد و به تمایل و اجازه همسر تقی‌زاده زیر نظر کاووس جهاننداری و فریدون صمیمی و من انتشار یافت و چون دوستان از من خواستند با افتخار مقدمه‌ای در معرفی و تاریخچه آن نوشتم.^(۱)

در آن پیشگفتار که در چاپ کنونی هم آمده است کوشیدم فهرستی ترتیبی از سراسر مندرجات کاوه به دست بدهم و در حد امکان نام نویسندگان مقالات را از راه پرسش و جست‌وجو بر آن فهرست بیفزایم، زیرا در کاوه مواردی هست که نام نویسنده گفته نشده است.

جز آن، بعضی اوراق و عکسهایی را که مربوط به فعالیت کاوه بود و از همسر تقی‌زاده به دستم رسیده بود بر آن چاپ افزودم، به قصد آن که از میان نرود.

انتشار کاوه بیگمان یک واقعه مهم در تاریخ مطبوعات سیاسی و مخصوصاً میان تجدیدطلبان بود و از جهت دیگر نمونه ممتاز و جدی از مجلات تاریخی، ادبی و پژوهشی ایران.

کاوه در یک جریان کاملاً سیاسی جهانی به وجود آمد. تقی‌زاده به هنگام جنگ جهانی اول به دعوت دولت آلمان از آمریکا به برلن رفت و کمیته ملیون ایرانی را برای مبارزه با نفوذ روس و انگلیس در ایران و راه بستن بر اقدامات آنها و ضمناً پیروی از رویه سیاسی آلمان نسبت به شرق ایجاد کرد. ضمناً با انتشار کاوه رابطه سیاسی پیشین خود را با دوستان و یاران درون ایران و افراد معدودی بیرون از کشور هموار ساخت و توانست با فرستادن مجله به میان ایرانیان صاحب فضل و دلسوختگان وطن آن نشریه را به هموطنان بشناساند. کاوه چون هماوایی با تمایلات ایرانیان داشت و مجله‌ای متین بود خواستاران بسیار یافت. کاوه به مناسبت متانت روش و استوار بودن نوشته‌ها و دور بودن از بددهنی و بی‌بندوباری - که شیوه روزنامه‌نگاران ایران می‌بود - جای خاصی پیدا کرد و در ایران و هند و عثمانی و مصر رواج یافت.

با پایان گرفتن جنگ و شکست آلمان کاوه سیاسی از میان رفت. آلمانها اعتباری را که برای نشر آن مجله و

۱. در یکی از سالهای پس از ۱۳۵۷ انتشاراتی به نام «ویس» چاپ دیگری از کاوه منتشر ساخت. آنان آن چاپ را از روی چاپی که ما انجام داده بودیم با پاک کردن یادداشت‌های خطی تقی‌زاده و برداشتن مقدمه روانه بازار کردند. اما به سبب شتاب و بی‌حوصلگی چون نتوانسته بودند تمام آثار خطی را محو کنند گوشه‌هایی از یادداشتها در حاشیه اوراق به چشم می‌خورد و مشهود بود که چه شده است.

فعالیت‌های کمیته ملیون می دادند قطع کردند. زیرا برای آنها سیاست مبارزه با روس و انگلیس شکست خورده بود و دیگر پولی در بساط دولت آلمان نبود که بدان کار ادامه داده شود.

اما تقی زاده و یکی دو تن از یارانش (بیش از همه سید محمد علی جمال زاده) که به مجله دلبستگی داشتند و امکان عملی نداشتند که به ایران بروند و کاری بجویند، انتشار مجله را با رویه‌ای جدید ادامه دادند. در نخستین شماره دوره جدید آن مرام و هدف تازه خود را به اطلاع رسانیدند و طبعاً امید داشتند با کمک دوستان مشترک شده و خریداران توانمند می‌توانند آن مجله را در راه نشر معارف جدید و آشنا ساختن ایران به مبانی دموکراسی و ارائه تحقیقات ادبی و تاریخی زنده نگاه دارند.

مدت دو سال آن را با این وجهه و نیت انتشار دادند. روش فرهنگی و علمی آن مطلوب واقع شد ولی چون درآمد مجله تکافوی مخارج و مصارف آن را نمی‌کرد با انتشار شماره‌ای به نام «فوق العاده» تعطیلی آن اعلام شد. شاید اشتغال تقی زاده به تصدی نمایندگی ایران برای عقد قرارداد تجارتنی با روسیه شوروی موجب واقعی تعطیل آن مجله بود. تقی زاده روحیه‌ای داشت که نمی‌توانست مجله را کلاً در اختیار دیگری بگذارد. محمد قزوینی در نامه‌های خود به تقی زاده می‌نویسد:

«فی الواقع از این باب «مناظره شب و روز» که در کاوه افتتاح فرموده‌اید بسیار بسیار محظوظ شدم و به نظر بنده مفیدترین ابواب آن است و در هر صورت باب بکر بدیعی است. چه تاکنون کسی به این صرافت نیفتاده بوده است. یا آن که جرأت و جسارت این را نداشته بوده است و من خیال می‌کنم (اگر سرکار خیال رفتن به ایران را نداشته باشید) باید این باب را وسعت داد یا با جرأت‌تر در آن قدم نهاد و تجدید کار ولتر را نمود، یعنی همان خدمتی را که ولتر در خصوص عیسویت کرد...» (ص ۱۸)

«والله بالله (اقلاً به عقیده من) یک نمره کاوه، فقط و فقط یک نمره آن، بیش از تمام مدت آن چند سال که در ایران سنگ مشروطه و استبداد را به سینه زدید خدمت به ایران می‌کند، هم ادباً و هم برای خراب کردن بنیان خرافات و موهومات مردم ایران از هر قسم خرافات و موهومی که باشد، والله علی ما اقول شهید...» (ص ۲۹)

«در باب آینده کاوه که به نقد مشکوک است، فی الواقع جای بسی افسوس است که این بهترین ثمره زنی ایرانی که از اول اختراع روزنامه به زبان فارسی تاکنون به جرأت می‌توان گفت به این خوبی و جامعیت اوصاف کمال هیچ جریده‌ای و مجله‌ای به زبان فارسی منتشر نشده است، در بحبوحه نضج و رسیدگی خود متوقف و معوق ماند (اگر نگوییم که به کلی تعطیل شد) و خدا می‌داند با این مانع غیر مترقب و تنگی اداره مالی و گرانی همه چیز و نیامدن آقای جمال زاده به اداره که رکن رکینی از کاوه بودند دوباره کی سیر خود را امتداد دهد...» (ص ۶۷)

«اینکه مرقوم فرموده‌اید که ان شاء الله در خیال نشر کاوه هستید فوق العاده باعث خوشوقتی گردید ولی در همین کاغذ مرقوم داشته‌اید که رفتن به ایران خیلی بعید نیست و این فقره اخیر در ظاهر امر تناقض با آن خیال دارد.

اگر چه هر کس در اختیار وجهه‌ای برای امور شخصی خود فقط خود او حکم است ولی از

دور که مشاهده بشود تجدید نشر کاوه هزار بل صد هزار درجه بر رفتن ایران از هر حیث ترجیح دارد.

در این فضای غیر قابل تنفس ایران خیال می‌کنم روح پاکی و فطرت صمیمی و مزاج معتدلی مثل سرکار مغلوب و غیر مبسوط بلکه خدای نخواستہ خفه (خفگی معنوی مقصودم است) خواهد شد و آن خدمتی که از نقطه نظر سیاسی و ادبی و علمی به توسط نشر یک روزنامه مهم جدی مثل کاوه به اهالی ایران از حاضر و غائب و حال و استقبال نمی‌توان کرد هزار یک آن را به دخول در جرگه و کلا و جزء جمعی شدن که نمونه‌های اکمل آن را در برلین دیدیم که تا چه درجه از همه حیث تهی دست و بی بضاعت‌اند و القاء خطب در محافل و غیره نمی‌توان انجام داد. عرض کردم اینها به طوری است که شخص از دور بدون مسبوقیت به مقدمات قضایای شخصی کسی حکم می‌کند و... خود شخص که مقدمات قضایای جزئی خود را به دست دارد نتایج دیگری شاید از آن می‌گیرد.

در هر صورت اگر ان شاء الله خیال نشر کاوه قوت گرفت بنده از حالا قول قطعی می‌دهم که یکی از کارکنان جدی متوالی و متعاقب کاوه باشم و تقریباً برای همه نمره‌ها مقاله‌ای کمابیش بد یا خوب بنویسم.» (ص ۹۵ - ۹۶)

«... در خصوص خدمت بنده به کاوه در صورت انتشار آن نیت بنده به کلی صادق و عزم جزم است و هیچ وقت بداء حاصل نخواهد شد و تردید سرکار در قبول قول بنده لابد محمول بر خوف از عروض موانع خارجی است نه بر شک و ارباب در صدق عرایض بنده...» (ص ۱۰۸)

در مورد نوع فعالیت‌های کاوه، زمانی که جنبه سیاسی داشت یگانه اسنادی که تاکنون نشر شده است نامه‌هایی است که تقی زاده و دفتر کاوه به دکتر محمود افشار (مقیم لوزان) میان سالهای ۱۹۱۶ تا ۱۹۲۲ نوشته‌اند و خوشبختانه عکس مقداری از آنها در کتاب سیاست اروپا در ایران (ترجمه فارسی ضیاءالدین دهشیری) به چاپ رسید (تهران ۱۳۵۸) و متن حروف چینی شده همه آنها در کتاب «نامه‌های دوستان» گردآوری دکتر محمود افشار به کوشش این جانب در سال ۱۳۷۵ انتشار یافته است (ص ۳۳ تا ۱۰۶ حاوی چهل نامه). * قسمتهای زیاد از آن نامه‌ها گویای تاریخچه چاپ کاوه و طرز ارتباط با خوانندگان می‌باشد. علاقه‌مندان به آنجا مراجعه خواهند کرد.

درباره کاوه اخیراً چند تحقیق برجسته در زبان آلمانی انجام شده است:

رساله دکتری در تحلیل مندرجات کاوه، پژوهش Tim Epkenhans با این عنوان:

Die Iranische Moderne in Exil. Bibliographie der Zeitschrift Kāve, Berlin 1916-1922.

(Berlin, 2000).

* ضمناً گفته شود که نوشته با امضای م. ا. در شماره ۵ و ۶ کاوه از دکتر محمود افشارست که من نمی‌دانستم و پس از این که چاپ نو کاوه منتشر شد پدرم گفت که آن نوشته به قلم اوست.

رساله دکتری درباره وضع ملیت و تجددخواهی از دوره انحطاط سلطنت قاجاریه تا تسلط رضاشاه بر اساس مندرجات مجله‌های کاوه، ایرانشهر و آینده، پژوهش کیوان دخت قهاری با این عنوان:

Nationalismus und Modernismus in Iran in der Periode zwischen dem Zerfall der Qāğāren - Dynastie und der Machtfestigung Rezā Schahis (Berlin, 2001).

درباره کمیته ملیون ایرانی برلین دکتر غلامرضا وطن‌دوست رساله دکتری خود را در دانشگاه کلمبیا به آن موضوع اختصاص داد و به پایان برد. ولی چاپ نشده است.

نوشته دیگری که در این باره هست «برلنی‌ها» نام دارد و دکتر جمشید بهنام آن را نوشته و در تهران (۱۳۷۹) چاپ شده است.

رساله دفاع شده برای دوره مازسترای دانشگاه هامبورگ از سوی خانم Julia Müller با عنوان: Die deutsch - iranischen beziehungen während des Ersten Weltkrieges. Eine Unternehmung über die intellektuelle Kreise um das "Perische Comité" und die Zeitschrift "Kāveh", Diss., Hamburg 2003.

رساله سپهر یوسفی در دانشگاه اوترخت (هلند) با عنوان:

Joosefi, Sepehr, Seyyed Hasan Taqizadeh. Eine politische Biographie in Kontext der iranischen Modernisierung: Vorlagenthese (1998).

در سرگذشت تقی زاده و فعالیت‌های سیاسی او بجز «زندگی طولانی» که نوشته خود اوست و باز همسرش متن را به من سپرد و خواست به چاپ برسانم (تهران ۱۳۶۸ و چاپ دوم با اسناد در ۱۳۷۲)، کتاب «تقی زاده - روشنگریها در مشروطیت ایران» تألیف دکتر مهدی مجتهدی (تهران ۱۳۵۷)، «اوراق تازه یاب مشروطیت و نقش تقی زاده» از ایرج افشار (تهران، ۱۳۵۸) جنبه کتاب مستقل دارد.

اخیراً در زبان آلمانی کتابی با نام «اخلاق و انضباط» به قلم Tim Epkenhans نشر شده است با عنوان Moral und Disziplin. Seyyed Hassan Taqizade und die Konstruktion, eines "progressiven Selbst" in der frühen iranischen Moderne (Berlin, 2005).

این کتاب تحلیلی است از تفکرات تقی زاده درباره ایران، دولت و طبقات آن. شاید بتوان سرمقاله‌های دوره جدید کاوه را نوشته‌های برتر و روشن از تفکرات تقی زاده درباره مسائل اجتماعی ایران دانست. پیش از سال ۱۳۵۷ مقداری از نوشته‌ها و گفتارهای تقی زاده را که در نشریه‌های مختلف چاپ شده بود - اعم از فارسی و فرنگی - و یا نوشته‌هایی که به خط او میان اوراقش باقی مانده بود اینجانب گردآوری و در ده جلد به نام «مقالات تقی زاده» منتشر کرد و چون باز نوشته‌های دیگری مانده است که باید به چاپ برسد به انتشار مجموعه کامل نوشته‌های تقی زاده در بیست مجلد اقدام شده است.

ایرج افشار

شانزدهم مرداد ۱۳۸۴

قیمت اشتراک

ششماه	سالانه	در ایران ..
۲ تومان	۳ تومان و نیم	در آلمان ..
۶۰ مارک	۱۰۰ مارک	در سایر ممالک
یک لیره انگلیسی	۱۲ شلینگ	ممکن است معادل مبالغ فوق بمقتضای روز
بیول هر مملکت دیگری فرستاده شود.		
قیمت هر شماره برای تک فروشی در		
ایران ۳ قران است		

کاوه

۱۳۳۴

این روزنامه هر ماه یک بار در ۱۶ صفحه نشر میشود

عنوان مراسلات

Rédaction «Kaveh»
Berlin-Charlottenbourg
Leibnizstr. 64

شهریور ماه قدیم ۱۲۹۰ یزدگردی = غره جمادی الأولى سنه ۱۳۳۹ = ۱۱ ژانویه فرنگی ۱۹۲۱ میلادی • Neue Folge • Nr. 1 • Jahrg. 2

روزنامه کاوه که بنام کاوه آهنگر داستانی منسوب است و دوره جدید آن از غره جمادی الأولى سنه ۱۳۳۸ در برلین پایتخت مملکت آلمان بزبان فارسی فصیح و ادبی چاپ میشود دارای مقالات علمی و ادبی عالمانه ایست که در نتیجه تبتمات و زحمات طولانی نوشته میشود. این روزنامه نتیجه سعی عدهای از اشخاص مشغول بعلم و ادب بوده و بکمک قلمی اساتید بزرگ از علمای معروف فرنگستان مفتخر و مقالات فاضلانه آنها زیب صفحات این روزنامه است. روزنامه کاوه با کمال نفاست در کاغذ اعلا در مطبعه خلی قشنگ «کاویانی» بطبع میرسد و خط روشن و قشنگی طبع و صحت دقیق آن که بقدر مقدور بی غلط چاپ میشود انسان را بهوس خواندن آن میآورد. در غره هر ماه یک شماره از آن دارای ۱۶ صفحه بزرگ و قریب ۱۲۰۰ بیت مطلب نشر میشود که مشتمل است بر ابواب مختلفه از مطالب مهمه و از آن جمله مخصوصاً مقالات تاریخی راجع بایران قدیم و مشاهیر شعرای ایران و مشاهیر قرن اخیر و تنقیدات ادبی و ملاحظات عمومی و اخبار ایران و غیره. با شماره ۴ و ۸ و ۱۲ کاوه یک جزوه بزرگ بقطع و حجم خود روزنامه مشتمل بر ۱۶ صحیفه از اجزای کتابی موسوم به «تاریخ روابط روس و ایران» بطور ضمیمه و بلا عوض بمشترکین فرستاده میشود که بعدها مجموع این جزوهها یک کتاب مستقل مبسوط و مفیدی میشود.

برای ترتیبات اشتراک و اسامی و کلاسی روزنامه و ترتیب جدید اسمال و غیره رجوع کنید پشت صفحات جلد روزنامه

برای مکاتبه با اداره کاوه میتواند خط فرنگی پائین این صفحه را بریده روی پاکت چسبانیده و بیست بنهید

Rédaction du journal Persan «Kaveh»
(Allemagne) **Berlin-Charlottenbourg**

Leibnizstr. 64.

چاپ جدید «کاو» به اسلوب لوحی (افست)، بنا بر تمایل و اجازه
خانم عطبه تقی زاده به مباشرت جعفر صمیمی، کیکوس جهان‌داری و
ایرج افشار در شرکت افست «سهامی عام» چاپخانه بیست و پنجم شهر یور
انجام شد.

۲۵۳۶ = ۱۳۵۶ شمسی = ۱۳۹۷ قمری = ۱۳۴۶ یزدگردی = ۱۹۷۷ میلادی

شماره ثبت کتابخانه ملی ۱۹۱۴ به تاریخ ۲۵/۱۲/۲۸

مقدمه بر چاپ دوم

«کاو» یکی از یادگارهای برجسته فرهنگی و نمونه‌ای از خدمات باارزش سیدحسن تقی‌زاده است. چون از سالها قبل دوره کامل آن بسیار کمیاب شده بود تجدید طبع آن مورد نظر سرکار خانم عطیه تقی‌زاده (عیال آن مرحوم) قرار گرفت. پس کاووس جهان‌داری، جعفر صمیمی و نویسنده این سطور را موظف و مجاز فرمود که نسبت به چاپ تازه‌ای از آن اقدام کنیم تا دوره کامل کاو به شادی روان بنیانگذار دانای آن، و به آسانی در اختیار علاقه‌مندان باشد و نسل کنونی بر مضامین و مطالب تحقیقی و ادبی و اجتماعی آن نشریه مطلع شود.

موجب نهایت مسرت است که نیت صافی سرکار خانم تقی‌زاده بر آورده شد و دوره کامل «کاو» به انضمام فهرست مطالبی که برای آن تهیه شد و مقدمه حاضر به چاپ رسید.

نخستین شماره کاو که مرحوم تقی‌زاده خود آن را «روزنامه» نامیده است - روز دوشنبه ۵ شهریور ماه قدیم یزدگردی = ۱۸ ربیع‌الاول ۱۳۳۴ قمری = ۲۴ ژانویه ۱۹۱۶ مسیحی انتشار یافت و دوره کامل آن بدین ترتیب منتشر شده است:

سال نخستین: شماره ۱-۱۷ (۸۱ ربیع‌الاول ۱۳۳۴-۵ ربیع‌الاول ۱۳۳۵)، هر دو هفته یکبار	} دوره قدیم
سال دوم: شماره ۱۸-۲۴ (۲۲ ربیع‌الثانی ۱۳۳۵-۲ ربیع‌الثانی ۱۳۳۶)، هر دو هفته یکبار	
سال سوم: شماره ۲۵-۳۳ (۳ جمادى‌الاولی ۱۳۳۶-۱۰ صفر ۱۳۳۷)، هر دو هفته یکبار	
سال چهارم: شماره ۳۴-۳۵ (۲۸ جمادى‌الاولی ۱۳۳۸-۱۸ ذی‌القعدة ۱۳۳۷)، هر دو هفته یکبار	

سال اول: شماره ۳۶-۴۷ (غرة جمادى‌الآخره ۱۳۳۸- غرة ربیع‌الثانی ۱۳۳۹)، هر ماه یکبار (۱۲ شماره)	} دوره جدید
سال دوم: شماره ۱-۱۲ و يك ورقه فوق‌العاده (غرة جمادى‌الاولی ۱۳۳۹- غرة شعبان ۱۳۴۰)، هر ماه یکبار (۱۲ شماره)	

علت تأسیس کاو آن بود که تقی‌زاده به دعوت دولت آلمان، برای مبارزه سیاسی با روس و انگلیس از آمریکا به برلین آمد و زعامت نهضت عده‌ای از ایرانیان مقیم اروپا را که به «کمیته ملیون ایرانی» مشهور شد بر عهده گرفت. تقی‌زاده برای توفیق در مقصود، یکی از کارها که انجام داد انتشار مجله کاو بود. ناگزیر مجله در چهار سال اول کلاً و کاملاً جنبه سیاسی داشت. ولی گاهی هم مقالات ادبی در آن به چاپ رسیده است.

اما از وقتی که آلمان شکست خورد و فعالیت ایرانیان متوقف ماند تقی‌زاده کناوه را بصورت ادبی و تاریخی در آورد. فقط سرمقاله‌های آن بود که به مسائل اجتماعی و سیاسی ایران اختصاص داشت و اغلب آنها را خود می‌نوشت. در همین سرمقاله‌هاست که بسیاری از اصول عقاید سیاسی و اجتماعی تقی‌زاده بی‌پروا عنوان شده است. در حقیقت افکاری که درین سرمقاله‌ها منعکس شده است

دنباله نطقهای مشهوری است که تقی زاده در دوره اول مجلس ایراد می کرد و موجب هیجان و برانگیختن افکار عمومی می شد. سرمقاله های کاوه هم در زمان خود همان حالت را داشت. چندانکه عموم منورین و متمایلین به روشنفکری و آزادگی آن عهد به خواندن آن مقالات راغب بودند. البته بعضی از عقایدی که درین سرمقاله ها عنوان شده است مانند عبارت معروف «ایران باید ظاهر آ و باطناً و جسماً و روحاً فرنگی مآب شود و بس» (شماره ۱ دوره جدید - ۲۲ ژانویه ۱۹۲۵) موجب گفتگوهای فراوان شد. تقی زاده بعدها در باب آن توضیحاتی اظهار کرد و از جمله نوشت: «البته ما می خواستیم فرنگی مآب بشویم ولی هیچوقت نمی خواستیم فرنگی بشویم.» (مقالات تقی زاده، جلد سوم، صفحه ۱۴۱)

در نگارش دوره سیاسی کاوه سید محمد علی جمالزاده (به امضای مستعار «شاهرخ»)، میرزا محمد خان قزوینی^۱ و ابوالحسن حکیمی (برادر حکیم الملک به امضای مستعار منوچهر فرساد^۲) با تقی زاده همکاری می کردند. یاران و دوستان دیگری که در برلین اقامت داشتند و همگام تقی زاده در مبارزات وطنی و سیاسی بودند (مانند عزت الله خان هدایت، سید ابوالحسن علوی، ابراهیم پورداود، حسین کاظم زاده ایرانشهر، رضا تربیت، طاهرزاده بهزاد، اسمعیل امیرخیزی و دیگران^۳) در رواج یافتن روزنامه معاضدت می کرده اند. یک قسمت از مندرجات کاوه به نشر اخبار جنگ و تحلیل سیاسی وقایع اختصاص داشت. این مقالات، قسمتی بقلم تقی زاده و قسمتی بقلم سید محمد علی جمالزاده^۴ و قسمتی هم به قلم مرحوم محمد قزوینی است. از قزوینی کتابچه ای که حاوی جزئیات اخبار روزانه جنگ است (و به خط آن مرحوم است)، به لطف مرحوم تقی زاده به دست من رسید که آن را به کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد دانشگاه تهران (به شماره ۵۳۰۸ مجموعه خطی) سپرده ام. این جزوه یادگاری است از اینکه قزوینی برای نوشتن مقالات خود چگونه و با چه دقتی وقایع را ثبت و ضبط می کرده است.

کاوه در میان جراید و مجلات قدیم فارسی، نخستین نشریه ای است که به نقد و معرفی کتب اروپائی پرداخت و عده ای از کتب معتبر شرق شناسان را تحت عنوان «بهترین تألیفات فرنگیها درباره ایران» به ایرانیان معرفی کرد. این مقالات بیشتر به قلم

۱- میرزا محمدخان از همکاران قلمی تقی زاده در کاوه بود. تقی زاده در ذیل مقاله ای از او (مندرج در شماره ۳۴ کاوه ص ۸) نوشته است: «جناب ایشان از ابتدای تأسیس این روزنامه کمک قلمی و فکری زیاد به کارکنان این روزنامه کرده اند و مقالات و تحریراتی که در کاوه تاحال نوشته اند مانند سایر مقالات این روزنامه بر طبق قاعده و رسم عمومی ما بی امضا درج شده است، و خصوصاً که از مقوله سیاسی و غیره بوده...» قزوینی پس از اینکه از برلین به پاریس رفت همکاری خود را با کاوه ادامه داد. نشانه اش بجز چند مقاله ای که از او در کاوه چاپ شده است انتقادات مبسوط چند صفحه ای است که بر هر یک از شماره های جدید کاوه می نوشت و برای تقی زاده می فرستاد. چندتائی از آن انتقادات در اوراق تقی زاده موجود است که ان شاء الله در یکی از مجلدات از «یادداشت های قزوینی» به چاپ خواهد رسید.

قزوینی نسبت به ادامه انتشار کاوه بسیار علاقه مند بود و همواره این خدمت تقی زاده را می ستود. مراجعه شود به کتاب «نامه های قزوینی به تقی زاده» که به کوشش اینجانب انتشار یافت (تهران، ۱۳۵۳)، صفحات ۶۷، ۹۵-۹۸ و چند مورد دیگر.

۲- سید محمد علی جمالزاده در قبال سؤال من که «منوچهر فرساد» کیست طی نامه ای نوشت: «منوچهر فرساد امضای مستعار مرحوم ابوالحسن حکیمی (برادر حکیم الملک) بود که مدتی به دعوت کمیته ملیون ایرانی به برلن آمد. ولی خدا او را بیمارزد پرتوقع و کم حوصله بود و اقامتش در برلن زیاد طولانی نشد و به لوزان برگشت که از آنجا آمده بود. ابوالحسن حکیمی روی هم رفته مرد خوب و خیر خواه و مملکت دوستی بود. ابوالحسن حکیمی بامن در بیروت در یک مدرسه متوسطه بود (مدرسه آبطورا در جبل لبنان). ولسی قبل از من مدرسه را تمام کرد و به طهران رفت و وقتی من برای تحصیلات عالی به لوزان رفتم او هم بدانجا آمد و بامن در دانشگاه لوزان علم حقوق تحصیل کرد... میانه حکیمی (ابوالحسن) و تقی زاده عموماً قدری شکراب بود. گسرچه ظاهراً بهم تعارف می کردند ولی از همان موقع اقامت کوتاه حکیمی در برلن تکذری حاصل شده بود...»

در نامه دیگری می نویسد: «مقالات در باره روسیه به قلم منوچهر فرساد است (به استثنای دو مقاله بی امضا که به قلم جمالزاده است، چون منوچهر فرساد (ابوالحسن حکیمی) روابطش با کمیته ملی ایرانیان برلن قدری کدر شده بود و عاقبت هم از کمیته جدا شده و به لوزان که در آنجا کاری در در یک بانک پیدا کرده بود مراجعت نمود. ولی باز قبل از حرکت آخرین مقاله درباره روسیه به قلم اوست. باید دانست که کمیته ملیون ایرانی در برلن به هر یک از اعضای دائمی خود نام مستعاری می داد.»

۳- برای اطلاع کامل بر نام و نشان دیگر همکاران تقی زاده و ایرانیانی که در برلن فعالیت می کرده اند به مدارک مذکور در ذیل مراجعه شود:

- [روزنامه اقامت اروپا] بقلم محمد قزوینی، مندرج در یادداشت های قزوینی، جلد نهم.

- وفیات معاصرین بقلم محمد قزوینی، مندرج در یادداشت های قزوینی، جلد هشتم.

- مقاله سید محمد علی جمالزاده درباره «محفل ادبی ایرانیان در برلن» مندرج در مجله راهنمای کتاب، سال ۱۶ (۱۳۵۲): ۴۱۵-۴۲۴

- شرح احوال محمد قزوینی در مقدمه «بیست مقاله قزوینی».

۴- جمالزاده آنچه را نوشته خودش بوده است در فهرست معین کرده است.

جمالزاده است. جزین، در کاوه ترجمه بعضی از مقالات و فصول کتب مستشرقین منتشر شده است. این کار طبعاً برای آشنائی ایرانیان با روش علمی تحقیقات جدید مؤثر بوده است. اکثر همکاران کاوه و یساران برلن (تقی زاده، قزوینی، پورداود، جمالزاده، ایرانشهر) به مطالعات شرقشناسی اروپا توجه و عطف نظر داشتند.

تقی زاده باکمک (Wilhelm Litten) شرقشناس و سیاستمدار آلمانی، فهرستی از اهم کتب اروپائیان درباره ایران جمع آوری کرد که جداگانه به نام *Persische Bibliographie* در سال ۱۹۲۰ در برلین نشر شد و اگر چه به نفقه انجمن آلمان و ایران طبع شد در حقیقت اداره روزنامه کاوه ناشر آن بود.^۱ تقی زاده بعلت شدت علاقه به فن کتابشناسی دنباله این کار را در سالهای بعد رها نکرد. هر کجا و هر وقت کتابی درباره ایران می دید نام آن را به اسلوب فنی کتابشناسی یادداشت می کرد و در جبهه هائی نگاه می داشت و امید می ورزید که روزی به چاپ آن فهرست موفق شود. این کار بزرگ را حتی در دوران کهولت هم ادامه می داد. آخرین باری که به سفر امریکا رفت (۱۳۳۶ شمسی) با همکاری عیال فداکارش مقادیری بر فهرست خود افزود. در همانجا یحیی ماهیار نوایی را (که به چنین کاری مشغول شده بود) تشویق و به او کمک می کرد. فهرست تقی زاده به چاپ نرسید و خانمش قسمتی از آن را که در اوراق تقی زاده باقی مانده بود پس از وفات آن مرحوم به من سپرد.

* * *

در دوره قدیم کاوه یادگارهایی مربوط به گوشه هائی از فعالیت های فرهنگی ایرانیان مقیم برلین مندرج است که به سه جریان آن باید اشاره بشود:

یکی تشکیل انجمن آلمان و ایران است که در شماره ۲۵ و شماره ۳۸ کاوه (صفحات ۱۸۶ و ۳۱۷) شرحی مربوط بدان آمده است. در همان شماره از جشن ایرانیان مقیم برلین نیز سخن گفته شده است. انجمن ایران و آلمان مجمعی بوده است که در آن عده ای از مستشرقان و بزرگان آلمان و اکثر ایرانیان صاحب عنوان مقیم برلین^۲ در آن اشتراک داشته اند. در میان اوراق تقی زاده که به لطف خانم عطیه تقی زاده دیده ام عکسی از هیأت مدیره آن انجمن وجود دارد که درین صفحات به یادگار به چاپ رسانیده می شود. ورقه اطلاعاتی هم مربوط به این انجمن در اوراق تقی زاده به دست آمده که نیز درینجا چاپ می شود.

دیگر تشکیل محفلی است به نام «صحبت های علمی و ادبی» که خاص تجمع ایرانیان صاحب فضیلت و دانش دوست بوده است و در آن مجلس هر بار یکی از فضلاء ایران خطابه ای ادبی یا علمی می خوانده است.

چند سال پیش دفترچه صورت مجلس مذاکرات هیأت مدیره آن را در اوراق بازمانده از تقی زاده یافتیم و متن آن مذاکرات را (مگر سه چهار عبارت را) در مجله یغما^۳ به چاپ رسانیدم و از آقای جمالزاده درخواست کردم که اگر اطلاعاتی درباره آن می توانند بدهند بصورت مقاله بنویسند و بفرستند. ایشان هم شرحی مبسوط و دلپذیر مرقوم داشتند که تحت عنوان «یادگارهایی از روزگار جوانی جمالزاده - محفل ادبی ایرانیان در برلین» در مجله راهنمای کتاب^۴ به چاپ رسید. این مجمع برای هر جلسه خود ورقه اعلان کوچکی چاپ می کرد که چند تا از آن ورقه ها را در میان اوراق تقی زاده به دست آورده ام و تجدید طبع آنها را درین مقدمه بی مناسب نمی دانم. همه یادگاری است از فعالیت جمعی که دلسوزانه به نشر معارف می پرداخته اند.

بالاخره مقالات و اخباری است که درباره وضع محصلین ایرانی اروپا در کاوه درج شده است و طبعاً از لحاظ اطلاع بر تاریخ تعلیمات عالی و دانشگاهی ایرانیان در خارج از ایران مفید فایده است.

* * *

در دوره جدید کاوه (سالهای اول و دوم) که به عبارت بهتر سالهای پنجم و ششم انتشار آن است مقالاتی که در زمینه های ادبی و

۱- نگاه کنید به خبری که درباره نشر آن در شماره ۶ سال پنجم (ص ۳۵۴ چاپ حاضر) تحت عنوان «فهرست کتب راجع به ایران» نوشته شده است.

۲- اسامی آنها طبق ورقه آن هائی مندرج در صفحه ۲۲: میرزا احمدخان - سید ابوالحسن علوی - سید محمدعلی جمالزاده - محمد قاسم خان صور -

عزت الله هدایت - د. خان کافی - کاظم زاده ایرانشهر - میرزا محمدخان قزوینی - سالار معظم - م. ت. سلطانزاده - ماژور محمد تقی خان - سید حسن تقی زاده - وحید الملک.

۳- مجله یغما، سال ۲۵ (۱۳۵۱)، صفحات ۲۲۵-۲۲۶ و ۲۸۷-۲۹۰

۴- مجله راهنمای کتاب، سال ۱۶ (۱۳۵۲)، صفحات ۴۱۵-۴۲۴ و ۶۲۲-۶۴۵

تاریخی انتشار یافت پیشگام و راهنمای واقعی بود برای تعلیم اسلوب جدید تحقیقات و اعمال روش علمی اروپائی. مخصوصاً سلسله مقالات تقی زاده درباره فروسی و شاهنامه نمونه برجسته و درجه اول در این طریقه بود. بعلاوه کاوه در آن عهد وسیله‌ای بود تا جوان دانشمندی مانند عباس اقبال آشتیانی که مقیم تهران بود مقالات تحقیقی خود را در آن مجله به چاپ برساند و مورد تشویق قرار گیرد. اقبال آشتیانی ضمناً مجال یافت که انتقاداتی بر کاوه بنویسد. آن انتقادات همان است که متنش را در «مقالات تقی زاده» (جلد چهارم، ص ۳۶۶ - ۳۸۸) به همراه جوابی که تقی زاده بدو داده و نوشته‌ای بسیار آموزنده است به چاپ رسانیده‌ام.

مقصود آن است که مقالات ادبی و تاریخی کاوه که جنبه تحقیقی و علمی دارد در تحقیقات مسائل ایرانی اثر گذاشت و بی تردید تا حدود زیادی سر مشق قرار گرفت.

دیگر از خدمات ملی و مهم کاوه آن مباحثی است که به انتقاد از اسلوب فارسی نویسی آن عهد اختصاص یافته بود و تحت عناوین «فارسی خان‌والده» و «چهار دوره زبان فارسی» و غیر آنها مطالبی تنبهاکنیز و عبرت آمیز به چاپ رسانیده میشد. این تذکار و اخطار بی تردید در افکار ایرانیان مؤثر واقع شد. همینطورست مطالبی که ذیل عنوان «شب و روز» در مقایسه میان عقائد وهمی و خرافی رایج میان ایرانیان و علوم جدید اروپائی به چاپ می رسید، مانند آنچه درباره فقه‌اللفه و علم اشتقاق گفته شده است.

تقی زاده پس از اینکه در سال ۱۳۲۶ شمسی از اروپا به ایران آمد و در تهران مقیم شد و بقایای او را و مدارک مربوط به اداره کاوه را از آلمان به ایران آورد بعضی از نوشته‌هایی را که از آن ایام در اختیار داشت به استاد حبیب یغمائی داد و در مجله یغما به چاپ رسید، مانند یادداشت‌هایی که مرحوم سید ابوالحسن علوی در احوال رجال عصر مشروطیت زیر نظر مرحوم قزوینی و تقی زاده در سال ۱۳۳۶ قمری تهیه کرده بود و احتمالاً قرار بوده است که روزگاری در کاوه به چاپ برسد.

از همین قبیل است نوشته‌ای که تقی زاده خود در احوال میرزا تقی خان امیر کبیر نوشته و رقم ۷ از سلسله مقالات «مشاهیر مشرق و مغرب» بدان داده بود تا در دنبال این سلسله مقاله در کاوه به چاپ برسد. ولی با تعطیل کاوه، آن نوشته تا تمام در اوراق او باقی می ماند و چون من آن را یافتم ابتدا در مجله یغما و بعد در «مقالات تقی زاده» به چاپ رسانیدم.^۲

بضمیمه عده‌ای از شماره‌های کاوه اجزاء کتاب «تاریخ روابط روس و ایران» تألیف سید محمدعلی جمالزاده بتدریج به چاپ رسیده است (ظاهراً فقط ۹۳ صفحه). چون مؤلف آن در نظر دارد که کتاب را بصورت مکمل و با تجدید نظر بیچاپ برساند از تجدید چاپ عکسی و عینی آن همراه کاوه خودداری شد.

کاوه انتشاراتی منفرد و مستقل هم داشته است که اسامی آنها چنین است:

۱- گنج شایگان اوضاع اقتصادی ایران، تألیف سید محمد علی جمالزاده.^۳

۲- کشف تلبیس از روی اسناد محرمانه انگلیس در باب ایران.

۳- مختصر تاریخ مجلس ملی ایران، تألیف سید حسن تقی زاده.^۴

۴- جنایت روس و انگلیس نسبت به ایران تألیف براندس دانمارکی

در پشت جلد ورقه «فوق‌العاده کاوه» (مورخ غره شعبان ۱۳۴۰ قمری) کتاب «یکی بود یکی نبود» نوشته مشهور سید محمد

علی جمالزاده هم از سلسله انتشارات کاوه قلمداد شده است.

۱- مجله یغما سال پنجم (۱۳۳۱). این یادداشت‌ها که خود کتابی است حاوی شرح احوال یکصد و شصت و یک نفرست.

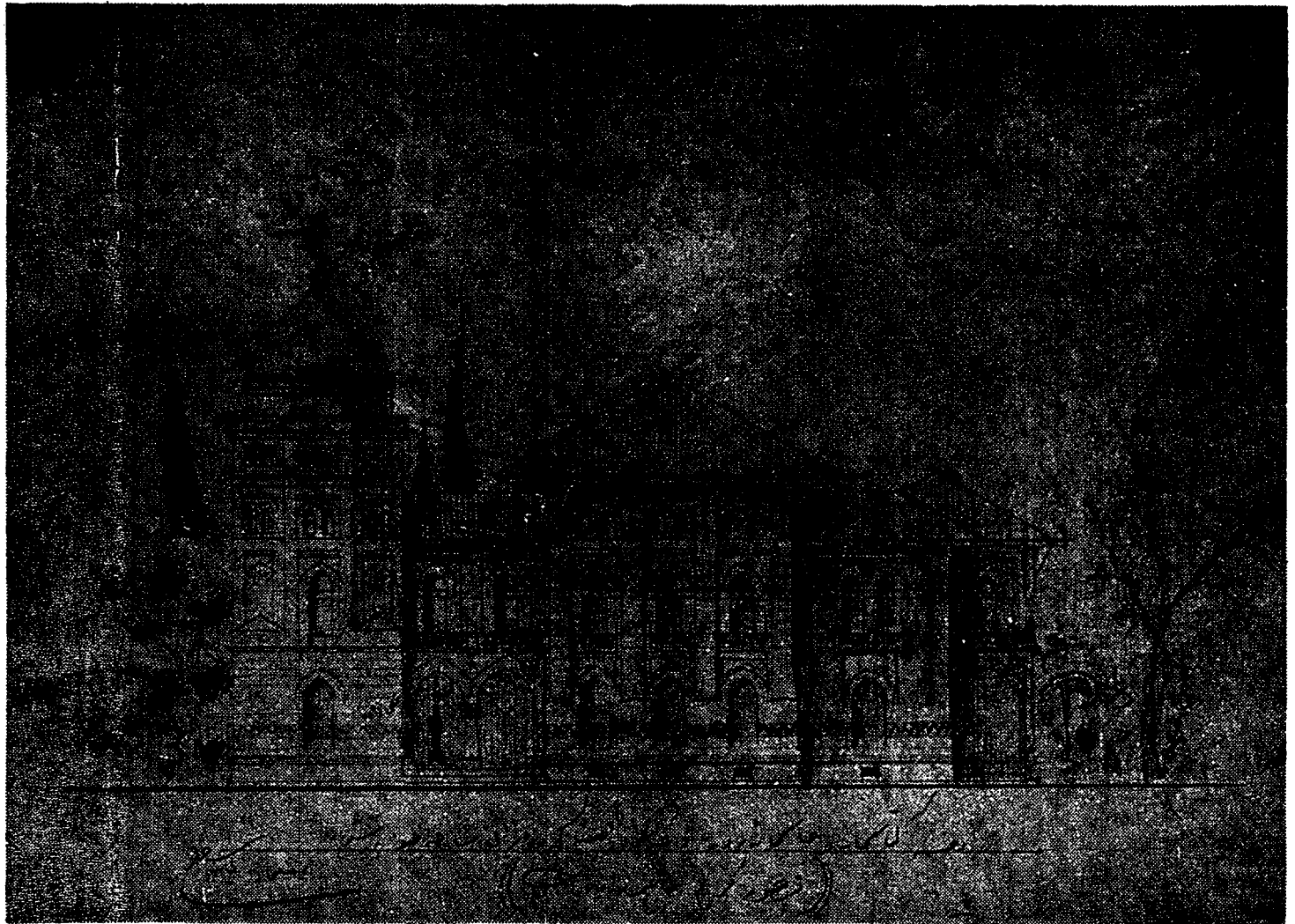
۲- مقالات تقی زاده، جلد پنجم (تهران، ۲۵۳۵)

۳- جمالزاده طی نامه‌ای به من نوشته است: «... این کتاب را دولت آلمان در همان موقعی که در برلن به زبان فارسی انتشار یافت به زبان آلمانی به ترجمه رسانید و در مقابل حق الزحمه کلانی دادند به استاد مشهور علم اقتصاد در دانشگاه برلن پرفسور F. Oppenheimer تا آن را بطور دقیق مورد تجدید نظر قرار داده و مقدمه مفصلی هم بر آن نوشت که هنوز نه به فارسی به ترجمه رسیده و نه در جایی به چاپ رسیده است.»

۴- در جلد پنجم «مقالات تقی زاده» بصورت لوحی تجدید چاپ شد.

کاوه با انتشار «ورقة فوق العادة کاوه» که در چهار صفحه و به همان قطع روزنامه کاوه منتشر گردیده تعطیل شد. این ورقه حاوی یادداشتی است تحت عنوان «تعطیل موقتی کاوه» که در آن سبب تعطیل روزنامه «مسافرت مؤسس روزنامه به روسیه برای خدمتی راجع به مملکت ایران» نوشته شده است، و مراد مأموریتی است که از طرف دولت برای عقد قرارداد تجارتي و گمرکی با روسیه به تقی زاده داده شده بود. مرحوم قزوینی هم در نامه‌های خود به این موضوع اشاره کرده است.^۱

در میان اوراق تقی زاده طرح بنائی وجود دارد که مرحوم کریم طاهرزاده بهزاد در سال ۱۹۱۹ به عنوان کتابخانه و چاپخانه روزنامه کاوه در ایران ساخته خواهد شد تهیه دیده بوده است و من عکس آن را در مجله راهنمای کتاب چاپ کردم^۲ و اینک در اینجا هم به یادگار به چاپ می‌رسانم.

طرح طاهرزاده بهزاد برای کتابخانه روزنامه کاوه

موقعی که تجدید چاپ کاوه مورد نظر قرار گرفت برای سهولت مراجعه بدان، مناسب دیده شد که فهرستی از مطالب تهیه و بدان الحاق شود. اما چون هر شماره از آن شماره گذاری جداگانه داشت و ارجاع دادن به سال انتشار و شماره روزنامه و شماره صفحه دشوار بود بهتر آن دیده شد که درین چاپ به دوره مجله شماره سازی مسلسل داده شود و فهرست بر اساس شماره گذاری جدید

۱- نامه‌های قزوینی به تقی زاده، به کوشش ایرج افشار، تهران، ۱۳۵۳، مخصوصاً صفحه ۶۵-۶۷.

۲- مجله راهنمای کتاب، سال ۱۷ (۱۳۵۳): ص ۴۱۸ و عکس ضمیمه آن، آقای جمالزاده درباره طاهرزاده و طرح او شرحی نوشتند که در

همان مجله و همان دوره (صفحات ۶۴۶-۶۴۶) به چاپ رسید. ایشان نوشته اند که از آن طرح چیزی به یاد ندارند.

ترتیب یابد.^۱

نکته دیگر اینکه درموقع فهرست نویسی ملتفت شدم که باید حتی المقدور نام نویسندگان مقالات معین شود. طبعاً یگانه راه مطمئنی که برای تشخیص و تعیین نام نویسندگان مقالات بود استمداد از آقای سیدمحمدعلی جمالزاده بود که ایشان خود از نویسندگان کاوه و از مباشرین انتشار آن بوده‌اند و دراداره امور آن با تقی زاده معاضدت و همکاری داشته‌اند. ایشان به لطف تمام مسؤول مرا اجابت کردند و در سه مرحله صورتهایی فرستادند که از تلفیق آنها توانستم نام نویسندگان عده‌ای از مقالات را در فهرست درج کنم (جز آنچه در خود کاوه مشخص شده است).^۲

هریک از دوازده شماره سال دوم دوره جدید مجله دارای چهار صفحه پشت جلد است. در چاپ کنونی آن پشت جلدها هم به علت دارا بودن مطالبی از قبیل تصحیح اغلاط و توضیحات و طرح مسائل شطرنج و مطالب دیگر عیناً تجدید شده است.

پس از وفات تقی زاده اهتمامی به کار رفت تا مقالات و نوشته‌های پراکنده او جمع آوری و نشر شود. مایه مسرت است که تاکنون پنج مجلد از آنها نشر شده است.^۳ آنچه در آن پنج مجلد به چاپ رسیده مقالات و نوشته‌هایی است که خارج از کاوه به چاپ رسیده است. پس مناسب خواهد بود تمام نوشته‌هایی که تقی زاده در کاوه دارد در یک مجلد خاص و در آن سلسله منتشر شود.^۴

ایرج افشار

پانزدهم بهمن ماه ۱۳۵۵ (۲۵۳۵)

۱- مرحوم محمد قزوینی هم در نامه مورخ ۲ نوامبر ۱۹۳۴ به تقی زاده تفصیلی درباره عیب صفحه‌شماری مستقل هر شماره مجله نوشته است که نقل آن مناسب است:

«... کاوه بدبختانه فهرست که ندارد و علاوه بر آن بواسطه عدم تجربه عملی سرکار و همه ماها در خصوص امور مادی و صورتی مجله‌نگاری که همه‌مان تازه کار بوده‌ایم اولاً يك نمره مسلسل عام از صفحات ندارد از سر تا آخر. بلکه هر نمره‌ای علیحده نمرات صفحات دارد و سپس نمره بعدی با نمرات مستقل صفحات دارد از يك الی شانزده یا کمتر یا بیشتر، و باز نمره سوم نمره صفحات مستقل برای خودش دارد و هکذا و هکذا. و ثانیاً حتی نمرات خود جریده هم مسلسل نیست. یعنی از نمره يك شروع نمی‌شود الی هر چقدر پیش برود مثل عموم یا غالب جراید دنیا، بلکه هر سالی نمرات تجدید می‌شود.

و ثالثاً مثل اینکه جمیع موجبات اشکال و صعوبت تفتیش را تماماً با جایزه و Prix گویا خواسته‌اند فراهم بیاورند. حتی سالی‌های آن هم مسلسل نیست. یعنی سال اول و سال دوم و سال سوم و هکذا الی آخر السنوات نیست. خیر بعد از سال پنجم يك مرتبه می‌بینید که باز سال اول از دوره جدید شروع می‌شود بطوریکه نتیجه مجموع این اجتماع غریب انواع و اشکالات حواله دادن به صفحات کاوه برای متفحص این شده که باید وقتی که می‌خواهد حواله به مطلبی یا برای یادداشت شخصی خود شخص که دوباره بتواند رجوع کند یا برای حواله دادن قرار کتابی یا مقاله‌ای به یکی از مقالات مندرجه کاوه باید بگوید رجوع کنید به صفحه فلان از نمره فلان از سال فلان از دوره قدیم یا از دوره جدید (مثلاً ص ۶ از نمره ۹ از سال پنجم از دوره قدیم یا جدید) و حال آنکه اگر فقط نمره صفحات مسلسل داشت شخص می‌گفت رجوع شود به ص فلان، والسلام...»

باری مقصود این است که این مسامحات یا غفلتها که از عدم تجربه عملی جریده‌نگاری نتیجه شده حالا پس از چهارده پانزده سال از گذشتن این نشریات کار تفتیش و تفحص را حتی برای خود بنده که موبه‌مو از مندرجات کاوه مسبق بودم و قدم به قدم آن را پیروی می‌کردم در نهایت صعوبت شده است و جمیع حواشی مجلدات کاوه خودم را کاغذهای برجسته چسبانیده‌ام راجع به مواضع ادبی که هر وقت بخوام بتوسط آنها شاید بتوانم به مطلوب خود دست یابم. و باز در اعلی اعلی درجه صعوبت است بجهت همین امر جزئی فقدان نمره‌گذاری صفحات و غیره...» (ص ۲۲۴-۲۲۵ نامه‌های قزوینی به تقی زاده).

۲- مرحوم تقی زاده در نسخه‌ای از کاوه که در اختیار داشت، علائمی به شکل X در آغاز و انجام بعضی از مقالات مهم زده است (شاید بقصد آنکه آنها را در مجموعه‌ای منتشر کند) و قرینه‌ای است بر اینکه آن مقالات به قلم خود اوست. در چاپ کنونی آن علائم واضحاً آمده است (مخصوصاً در دوره جدید).

۳- جلد ششم و هفتم به مقالات او در زبانهای فرانسه و انگلیسی و آلمانی اختصاص یافته است.

۴- تفصیل مربوط به نوشته‌های باقیمانده از تقی زاده در مقدمه مجلدات «مقالات تقی زاده» گفته شده است.

فهرست مندرجات*

سال اول دوره قدیم

		شماره اول	
فتوای حضرت حجة الاسلام القمشی	۱۹	آغاز	۳-۱
ورود کمیته دفاع ملی به کرمانشاه	۲۰	[سید حسن تقی زاده]	
[سید حسن تقی زاده]		کاوه و درفش کاویانی	۴-۳
غنایم آلمان	۲۰	نظری به اوضاع جنگ	۵-۴
جنگ بحری	۲۰	داردائل و سرگذشت آن (دنباله: ۱۳-۱۴)	۷-۶
خیانت عربها	۲۰	تشریف به حضور اعلی حضرت قیصر	۸-۷
شماره چهارم		فرمانفرمائی اردوی ملی	۸
قوای جنگی ایران [سید حسن تقی زاده]	۲۳-۲۱	اخبار اخیر	۸
اکاذیب مضحکه جراید اتفاق [محمد قزوینی]	۲۴-۲۳		
سرگذشت ولیعهد آلمان	۲۵	روزهای تاریخی ایران [سید حسن تقی زاده]	۱۱-۹
قزاق ایران [سید حسن تقی زاده]	۲۶-۲۵	وظیفه امروز [محمد قزوینی]	۱۲-۱۱
اخبار ایران	۲۶	نظری به اوضاع جنگ	۱۳-۱۲
تبدل هیئت وزرای ایران	۲۶	داردائل	۱۴-۱۳
پیشرفتهای اخیر آلمان در فرانسه	۲۷	شکست جدید انگلیس در عراق	۱۵-۱۴
فتح درازو (دراج)	۲۷	خورشید سرخ	۱۵
جنگ بحری	۲۷	عید تولد اعلی حضرت قیصر	۱۶
حریق کشتی	۲۷	خودکشی ولیعهد عثمانی	۱۶
اشعار کردی وطنی	۲۸	اخبار اخیر	۱۶
لطیفه	۲۸		
شماره پنجم و ششم		شماره سوم	
نوروز جمشیدی [سید حسن تقی زاده]	۳۲-۲۹	کرمانشاه و طهران [سید حسن تقی زاده]	۱۹-۱۷
نوروز و . . . گایگر آلمانی	۳۳-۳۱	استفتاء از علما	۱۹
		فتوای حضرت آیه الله کاشانی	۱۹

* مقالاتی را که آقای سید محمد علی جمالزاده در صورت ارسالی خود از تقی زاده و دیگران دانسته اند هر یک را داخل [] و به نام آن اشخاص ضبط کرده ام. بقیه مطالب که نام نویسنده ندارد قاعده نوشته تقی زاده است. اسامی که داخل [] نیست در خود روزنامه مصرحاً چاپ شده است.

آخرین سفر لرد کیچنر (ترجمه تحت اللفظی قصیده روبرت لیلمان آلمانی) شکست روسها در ایران سفر یکک تحت البحری آلمانی به امریکا	۶۳-۶۴ ۶۴ ۶۴	نظری به تاریخ و درس عبرت (داستان گرجستان یا فردای ایران) منوچهر فرساد [= ابوالحسن حکیمی*] صورت عهدنامه ۱۹۱۷ بین پادشاه گرجستان و ملکه روسیه	۳۳-۳۷ ۳۷
حالت ایران از نقطه نظر یکک بیطرف [سیدحسن تقی زاده] عید فطر اسرای مسلمان در آلمان بقلم ارجمند حملة بزرگ روسها در میدان جنگ شرقی به یادگار مرحوم اشرف زاده [سیدحسن تقی زاده]	۶۵-۶۶ ۶۶-۶۷ ۶۷-۶۸ ۶۸-۶۷ ۶۸-۷۰	صورت عهدنامه ۱۲۱۴ بین امپراتور روسیه و تسار گرجستان خدمت نمی کنند - خیانت چرا؟ م. ا. اکاذیب مضحکه (تلگرافهای تهنیت در باب فتح درازو) پروراندن خرگوش در «سالون»ها	۳۷ ۳۸ ۳۸ ۳۸
نشان صلیب آهن به ماژور محمد تقی خان احصائیه جنگی دو ساله آلمان دار زدن سیررجر کرمنت [سیدمحمدعلی جمالزاده] بعد از کرمانشاه همدان	۷۰ ۷۰-۷۱ ۷۱-۷۲ ۷۲	شماره هفتم و هشتم نظری به تاریخ و درس عبرت (انقراض لهستان یا اخطار به ایرانیان) منوچهر فرساد [= ابوالحسن حکیمی] لایحه ای که ملل خارجی روس به رئیس جمهوری ممالک متحده امریکا نوشته و از او استدعای مساعدت نموده اند	۳۹-۴۴ ۴۴-۴۶
اتحاد منافع ایران و عثمانی [سیدحسن تقی زاده] جهانگشائی در عصر حاضر و اعصار قدیم شاهرخ [= سید محمدعلی جمالزاده] مسئله «بارالونک» فتح نوترکان ورود وحیدالملک اخبار اخیر ایران	۷۳-۷۶ ۷۶-۷۸ ۷۸-۷۹ ۷۹-۸۰ ۸۰-۷۹ ۸۰ ۸۰	شماره دوازدهم واقعۀ اسفناک مأسوف علیه گراف کانیتز سقوط کورت العماره دروغ صریح جدول کامل تلفات کشتیهای تجارتي دول متفقین و بیطرف مساعدت نموده اند	۴۶-۴۴ ۴۶-۴۷ ۴۷-۴۸ ۴۸
نظری به تاریخ و درس عبرت (یا ماجرای هندوستان) (دنباله آن: ۹۱-۹۵) شاهرخ [= سید محمدعلی جمالزاده] اخبار اخیر ایران اوضاع رومانی «عباراتناشتی وحسنک واحد»	۸۱-۸۷ ۸۷-۸۸ ۸۸ ۸۸	شماره نهم ارتداد [سیدحسن تقی زاده] نظری به تاریخ و درس عبرت (سرگذشت فنلاند) منوچهر فرساد [= ابوالحسن حکیمی] وردن امتیاز معادن نفت	۴۹-۵۰ ۴۹-۵۵ ۵۵-۵۶ ۵۶
		شماره دهم فرج بعد از شدت وقتی که يك ملت اسیر می شود شاهرخ [= سید محمدعلی جمالزاده]	۵۷-۶۱ ۶۱-۶۳

* برادر حکیم الملک که مدت زیادی در برلن نماند و دوباره به لوزان برگشت. ظاهراً با تقی زاده نمی ساخت و پرتوقع بود. (م. ع. ج.)

** تنها مقاله ای که در همانوقت بترجمه آلمانی در روزنامه های آلمان انتشار یافت (م. ع. ج.)

شماره چهاردهم	نشورلہستان. فرمان حیات	۹۱-۸۹
	نظری به تاریخ و درس عبرت (ماجرای هندوستان)	۹۵-۹۱
 بقلم شاهرخ [= سید محمد علی جمالزاده]	
	لرد گری	۱۱۲-۱۱۱
	تکذیب	۱۱۲
	لایحه	۱۱۲
شماره هفدهم	اخبار اخیر ایران	۹۶-۹۵
	اولین روز استقلال لہستان در ورشو	۹۶
شماره پانزدهم	نوید سلطانی [محمد قزوینی]	۹۸-۹۷
	نظری به تاریخ و درس عبرت (فتح قفقاز یا کلید	۱۰۴-۹۸
	تسخیر ایران و هند) (دنبالہ آن: ۱۰۷-۱۱۱ و	
	۱۱۸-۱۱۵ [منوچہر فرساد =	
	ابوالحسن حکیمی]	
	ورود میرزا سلیمان خان	۱۰۴
	تلگراف تسلیت احمد شاه	۱۰۴
شماره شانزدهم	رومانی ہم [سید محمد علی جمالزاده]	۱۰۶-۱۰۵
	نظری به تاریخ و درس عبرت (فتح قفقاز یا کلید	۱۱۱-۱۰۷
تسخیر ایران و هند) (دنبالہ آن: ۱۱۵-۱۱۸		
..... [ابوالحسن حکیمی]		
تلفات متفقین	۱۱۹	
پاداش فتوت	۱۱۹	
خطابہ ہمایونی امپراطور آلمان	۱۲۰	
تہمت	۱۲۰	
توپہای پلونا	۱۲۰	
حسن اثر فتوحات قشون اسلامی عثمانی	۱۲۰	
تلفات کشتیہای جنگی متفقین	۱۲۰	

سال دوم دورہ قدیم

شماره ہیجدهم و نوزدهم	سال دوم کاوہ [سید حسن تقی زادہ و سید محمد علی جمالزادہ]	۱۲۲-۱۲۱
	جنگ جہانگیر در یک سال گذشتہ	۱۲۶-۱۲۲
	واقعات یک سالہ گذشتہ در ایران	۱۲۸-۱۲۷
	خلاصہ وقایع ایران در سال گذشتہ ... (بقلم یکی از سیاسیون ایران)	۱۳۳-۱۲۸
	صاحب منصبان سوئدی قراسوران ایران [سید حسن تقی زادہ]	۱۳۶-۱۳۳
	تلگراف دادخواہی از طرف وطن پرستان ایران	۱۳۶
	بہ ویلسون	
	تبریک نامہ از طرف ادارہ کاوہ بہ اعلیحضرت امپراتور آلمان	۱۳۶
شماره بیستم	باز اتمام حجت [سید حسن تقی زادہ]	۱۳۹-۱۳۷
	شمین قرض داخلی دولت آلمان [محمد قزوینی]	۱۴۰-۱۳۹
شماره بیست و یکم	سومین بہار جنگ	۱۴۶-۱۴۵
	تلفات کشتیہای تجارتی	۱۴۶
	افغانستان (نتایج علمی ہیاتی کہ از آلمان بہ آن مملکت فرستادہ شدہ) ... [محمد قزوینی]	۱۵۰-۱۴۷
	اسرای متفقین بہ دست متحدین	۱۵۱-۱۵۰

[ترجمه سید محمد علی جمالزاده]	۱۵۲-۱۵۱	خشکبار ایران و روسیه [سید محمد
ژاندارمری ایران مازور محمد	۱۶۸-۱۶۷	علی جمالزاده]
تقی خان سلطانزاده [وسید حسن تقی زاده]		شماره بیست و دوم
شماره بیست و چهارم		۱۵۴-۱۵۳
مژده حیات یا تخلیه ایران از قشون خارجی	۱۷۲-۱۶۹	اجتماع استوکهلم، یا انجمن بزرگ بین الملل
[سید حسن تقی زاده]		اجتماعیون در پایتخت سوئد . . . [سید حسن
واقعات اخیر جنگ فرنگستان	۱۷۴-۱۷۲	تقی زاده]
گنج شایگان یا اوضاع اقتصادی ایران، از سلسله	۱۷۵-۱۷۴	۱۵۷-۱۵۴
انتشارات جریده کاوه [سید محمد علی		اجتماعیون . . . یقلم سید حسن تقی زاده و
جمالزاده]		عبدالحسین و حید الملک
اعتراض ملیون ایران به هیئت اجتماعیون	۱۷۵	۱۵۹-۱۵۸
هلند و اسکاندینا [سید حسن تقی زاده]		حملة بزرگ آلمانها در گالیسی شرقی
اعتذار	۱۷۵	۱۶۹-۱۵۹
زنده جاوید (حاجی علیقلی خان سردار اسعد)	۱۷۶	مکتوب سالار السلطنه قاجار و جواب بدان
وفات اوسکار مان	۱۷۶	شماره بیست و سوم
		۱۶۳-۱۶۱
		فتح ریگا [سید محمد علی جمالزاده]
		۱۶۴-۱۶۳
		تعدیات نظامیان روس در ایران پس از انقلاب
		روسیه [سید محمد علی جمالزاده]
		۱۶۷-۱۶۵
		رضا عباسی نقاش ایرانی ایگن میتوخ

سال سوم دوره قدیم

شماره بیست و هشتم	شماره بیست و پنجم
۱۹۲-۱۹۱	۱۷۷
باطن انگلیس [سید حسن تقی زاده]	سومین سال کاوه [سید حسن تقی زاده]
۱۹۳-۱۹۲	۱۸۰-۱۷۷
اوکرائی نوزاد* [سید محمد علی	دوره جدید مشروطیت در ایران یا انتخابات
جمالزاده]	مجلس ملی چهارم (۱) [سید حسن تقی زاده]
۱۹۴-۱۹۳	۱۸۲-۱۸۰
دوره جدید مشروطیت در ایران (۲)	انگلیسها و جنوب ایران [سید حسن
[سید حسن تقی زاده]	تقی زاده]
۱۹۵-۱۹۴	۱۸۵-۱۸۲
نظر اجمالی به اوضاع اخیر ایران	اظهارات رسمی درباره ایران [سید حسن
۱۹۶-۱۹۵	تقی زاده]
خلاصه وقایع جنگ فرنگستان	۱۸۶-۱۸۵
۱۹۷-۱۹۶	نظر اجمالی به اوضاع ایران [سید حسن
محصلین ایرانی در آلمان	تقی زاده]
۱۹۸-۱۹۷	۱۸۶
بهترین تألیفات فرنگیها درباره ایران (۲)	خلاصه وقایع جنگ فرنگستان
[سید محمد علی جمالزاده]	۱۸۷-۱۸۶
تبریک نامه تقی زاده به امپراطور آلمان	انجمن آلمان و ایران [سید حسن تقی زاده]
۱۹۸	۱۸۸-۱۸۷
شماره بیست و هفتم	جشن ایرانیان برلن [سید حسن تقی زاده]
۲۰۰-۱۹۹	۱۹۰-۱۸۸
جشن نوروز [محمد قزوینی]	بهترین تألیفات فرنگیها درباره ایران (۱)
۲۰۳-۲۰۰	[سید محمد علی جمالزاده]
دوره جدید مشروطیت در ایران (۳)	۱۹۸-۱۹۰
[سید حسن تقی زاده]	نقل از گنج شایگان
۲۰۴-۲۰۳	
امید برای ایران (سیاست تازه انگلیس) ترجمه	

مقاله نوشته . . . ادوارد براون	۲۳۳-۲۳۲	بهترین تألیفات فرنگیها درباره ایران - اطلاعات درباره ایران قدیم (۵)
نظر اجمالی به اوضاع ایران	۲۳۴-۲۳۳	ملل متنوعه در ایران، ترجمه مقاله نوشته . . . پل کتابچی خان
وقایع جنگ فرنگستان . . . [سید محمدعلی جمالزاده]		شماره سی و یکم و سی و دوم
معادن نفت بختیاری . . . [سید حسن تقی زاده]	۲۳۵-۲۳۴	استمهال در اقسام طر و ض ایران ^۳ . . . [سید حسن تقی زاده]
بهترین تألیفات فرنگیها درباره ایران . . . [سید محمدعلی جمالزاده]	۲۳۶-۲۳۵	نظر اجمالی به اوضاع ایران
کتاب اساس علم زبان شناسی ایران (۳)	۲۳۷-۲۳۶	وقایع جنگ فرنگستان
شماره بیست و هشتم		
روس و ایران [سید محمدعلی جمالزاده] ^۲	۲۳۸-۲۳۷	خطرات راجع به رسم الخط
نظر اجمالی به اوضاع ایران	۲۳۹-۲۳۸	توضیح درباره مقاله دوره جدید مشروطیت ایران
وقایع جنگ فرنگستان	۲۴۰-۲۳۹	بهترین تألیفات فرنگیها درباره ایران (۶)
بهترین تألیفات فرنگیها درباره ایران - کتاب سلطنتهای بزرگ قدیم شرقی (۴)	۲۴۱-۲۴۰	حکم از روی تجربه (سخنان و مقالات چند تن از ایرانیان) . . . [سید حسن تقی زاده]
وفات حاج محمد تقی شاهرودی	۲۴۲-۲۴۱	نظر اجمالی به اوضاع ایران . . . [سید محمد علی جمالزاده]
شماره بیست و نهم و سی ام		
دوره جدید مشروطیت در ایران (۴) . . . [سید حسن تقی زاده]	۲۴۳-۲۴۲	وقایع جنگ فرنگستان . . . [سید محمدعلی جمالزاده]
نظر اجمالی به اوضاع ایران	۲۴۴-۲۴۳	راه نو (تألیف حسین کاظم زاده ایرانشهر) . . . [سید محمدعلی جمالزاده]
وقایع جنگ فرنگستان . . . [سید محمدعلی جمالزاده]	۲۴۵-۲۴۴	

سال چهارم دوره قدیم

شماره سی و پنجم	شماره سی و چهارم
معادن نفت بختیاری . . . [سید حسن تقی زاده]	فتح و ظفر اجتماعیون عامیون (سوسیالیسم) در آلمان . . . [سید حسن تقی زاده]
قدیمترین شعر فارسی بعد از اسلام . . . محمد قزوینی	نظر اجمالی به اوضاع ایران
نظر اجمالی به اوضاع اخیر ایران	وقایع جنگ فرنگستان
عهدنامه صلح . . . [سید محمدعلی جمالزاده]	صحبتهای علمی و ادبی . . . [سید محمدعلی جمالزاده]
تلفات آلمان در مدت جنگ	راجع به مقاله رسم الخط . . . محمد قزوینی
بهترین تألیفات فرنگیها درباره ایران - سلطنت ساسانیان (۷) . . . [سید محمدعلی جمالزاده]	

۱- این شماره را آقای سید محمدعلی جمالزاده در اختیار نداشته اند و نام نویسندگان را ننوشتند.
 ۲- طبق نوشته تقی زاده در مقدمه تاریخ روابط روس و ایران.
 ۳- بعضی اطلاعات از جمالزاده است و او در آن همکاری داشته است (م.ع.ج).

دوره جدید (سال اول)

		شماره اول
ترقی زبان فارسی (شعر فارسی).... [سیدحسن	۳۲۲-۳۲۱	دوره جدید سیدحسن تقی زاده
تقی زاده و سیدمحمدعلی جمالزاده		مشاهیر شعرای ایران- فردوسی (۱)....
مناظره شب و روز. علم حیوان شناسی. میمون	۳۳۶-۳۲۳	محصل [= سید حسن تقی زاده]
(۱).... عزت الله بیات		علوم و صنایع در آلمان (۱).... [سید محمد
فقه اللغة غربی و شرقی.... [سیدحسن تقی زاده	۳۲۶-۳۲۵	علی جمالزاده]
و سیدمحمدعلی جمالزاده		اوضاع ایران [سیدحسن تقی زاده]
بالشویسم در ایران قدیم (مزدک) (۲)....	۳۳۳-۳۲۶	تاریخ روابط روس و ایران سید حسن
سیدمحمدعلی جمالزاده		تقی زاده
مشاهیر شعرای ایران - دقیقی (۳)....	۳۴۲-۳۳۳	
محصل [= سیدحسن تقی زاده]		شماره دوم
شهر پهلوی و شعر فارسی قدیم نوشته	۳۴۴-۳۴۲	دورنمای ایران (مطالعه جراید).... [سید
آرتور کریستن سن [ترجمه سیدمحمدعلی		حسن تقی زاده]
جمالزاده		قتل اجتماعی.... [سیدمحمدعلی جمالزاده]
اوضاع ایران	۳۴۶-۳۴۵	دیوار چین [رضا تربیت]
شماره ششم		شرکت نفت انگلیس و ایران [سیدمحمد
ملاحظات (این ایرانیها چه آدمهای غریبی	۳۴۹-۳۴۷	علی جمالزاده]
هستند - فواید مهارت در یک فن)....		علوم و صنایع در آلمان (۲)
[سیدحسن تقی زاده]		در راه مصر
مناظره شب و روز. علم جغرافی غربی و شرقی....	۳۵۲-۳۴۰	مشاهیر شعرای ایران- فردوسی (۲)....
[سید حسن تقی زاده و سید محمدعلی		محصل [= سیدحسن تقی زاده]
جمالزاده]		اوضاع ایران
اساس انقلاب اجتماعی. تربیت زنان....	۳۵۴-۳۵۲	اخطار اشتراک
ژزی جمالزاده		شماره سوم
فهرست کتب راجع به ایران	۳۵۴	ملاحظات (مطالعه جراید).... [سید حسن
وکلاهی کاوه	۳۵۴	تقی زاده]
شماره هفتم		جایزه نوبل.... [سیدمحمدعلی جمالزاده]
استمداد.... [سیدحسن تقی زاده]	۳۵۶-۳۵۵	ترقی زبان فارسی در یک قرن!
نکات و ملاحظات (افلاس مسرف و شکست	۳۵۷-۳۵۶	بالشویسم در ایران قدیم (مزدک) (۱)....
مغرور).... [سیدحسن تقی زاده]		سید محمدعلی جمالزاده
محکک ذائقه (شعر فصیح - شعر کربلائی)	۳۵۸	انجمن آلمان و ایران
چهار دوره زبان فارسی.... [سیدحسن	۳۶۲-۳۵۹	اوضاع ایران
تقی زاده]		شماره چهارم و پنجم
اوضاع ایران.... [سیدمحمدعلی جمالزاده]	۳۶۵-۳۶۲	ملاحظات (اعلان در ایران - آذربایجان و
کتاب «ایران از نفوذ تدریجی تا باجگذاری»	۳۶۶-۳۶۵	قفقاز).... [سیدحسن تقی زاده]

		شماره هشتم
و قدیم شاهنامه (۱) «محصل»		۳۶۹-۳۶۷ نکات و ملاحظات (بلای عوام و عقل خام - سیاست عوام-اسم گذاری تازه به ولایات قدیمه)- حکومت نظامی [سیدحسن تقی زاده]
[= سیدحسن تقی زاده]	۴۰۲-۴۰۹ نظری به اوضاع ایران. . . . [سید محمد علی جمالزاده]	۳۷۱-۳۶۹ اوضاع ایران در عهد نوشیروان نقل از مأخذ چینی ترجمه مقاله کنتوئک هوری [ترجمه از محمدعلی جمالزاده]
اجابت استمداد، توسط محمد تقی افشار	۴۰۲	۳۷۶-۳۷۱ مناظره شب و روز (علم زمین شناسی. غربی و شرقی) - معرفت ادیان و اقوام. غربی و شرقی)- فقه اللغة و علم اشتقاق - غربی و شرقی) [سیدحسن تقی زاده]
مطالب راجع به اداره	۴۰۳	۳۸۰-۳۷۶ مشاهیر شعرای ایران. ابوشکور بلخی «محصل» [= سیدحسن تقی زاده]
سلسله انتشارات کاوه	۴۰۴	۳۸۱-۳۸۰ محصلین ایران در آلمان [سید محمدعلی جمالزاده]
	شماره یازدهم	۳۸۲-۳۸۱ مطالب راجع به اداره
نکات و ملاحظات (بزرگترین بدبختی ایران) [سیدحسن تقی زاده]	۴۰۸-۴۰۵	شماره نهم
یک نامه از عهد ساسانیان (نامه تنسر) سیدمحمدعلی جمالزاده	۴۱۱-۴۰۸	۳۸۶-۳۸۳ ملاحظات و خیالات (میزان المعرفة اجتماعی - داریوش در مونت کارلو- ایران مشروطه و عهد ناصر خسرو) [سیدحسن تقی زاده]
منشاء قدیم و مأخذ اصلی شاهنامه (۲) «محصل» [= سیدحسن تقی زاده]	۴۱۶-۴۱۱	۳۸۶ سلیقه ترجمه (قدیم و جدید)
مطالب راجع به اداره - تصحیحات	۴۱۷	شماره دهم
	شماره دوازدهم	۳۹۰-۳۸۷ ملاحظات و خیالات (راستی و کجی پالان - گریه بر هر درد بیدرمان دواست - محتسب و آژان) [سیدحسن تقی زاده]
فلج شقی، پستی حالت اجتماعی زنان [سید محمدعلی جمالزاده]	۴۲۰-۴۱۹	۳۹۴-۳۹۰ ابجد، هوز سیدمحمدعلی جمالزاده
[= سیدمحمدعلی جمالزاده]	۴۲۱-۴۲۰	۳۹۴ استفتاء از عموم علما و فضلاء ایران (ترجمه برای کلمات فرنگی)
[= سیدمحمدعلی جمالزاده]	۴۲۳-۴۲۱	۳۹۵-۳۹۴ سنگینی مالیات در ممالک داخل در جنگ
قصیده ابراهیم پورداود درباره زناشویی	۴۲۵-۴۲۳	۴۰۰-۳۹۵ مشاهیر شعرای ایران - فردوسی - منشاء اصلی
مأخذ فارسی فصیح و فارسی خان والده (الفاظ بمعنی جدید الاستعمال در ایران) [سید حسن تقی زاده]	۴۳۰-۴۲۵	
منشاء قدیم شاهنامه و مأخذ اصلی آن (۳) «محصل» [= سیدحسن تقی زاده]	۴۳۰	
کتب تازه (تاریخ ادبی ایران ادوارد براون) [= سیدحسن تقی زاده]	۴۳۱	
مطالب راجع به اداره. تصحیحات	۴۳۱	
ترقی و اصلاح در کاوه	۴۳۴	
تصحیحات	۴۳۴	

دوره جدید (سال دوم)

		شماره اول
مناظره شب و روز. علم هیئت [سید حسن تقی زاده]	۴۴۲-۴۳۸	۴۳۸-۴۳۵ دیباچه سال دوم کاوه (دوره جدید) [سیدحسن تقی زاده]
فارسی شکرست سید محمدعلی جمالزاده	۴۴۵-۴۴۲	

کر اپو تکین [سید محمد علی جمالزاده]	۴۵۰-۴۴۵	منشاء فارسی شاهنامه (۴) . . . «محصل»	۴۵۰-۴۴۵
مناظره شب و روز. علم اشتقاق لغات. علم جفر افیا	۵۰۷-۵۰۵	[سید حسن تقی زاده]	
و معرفت اقوام و عجائب دنیا . . . [سید محمد		اغتشاش پستخانه‌های ایران - تصحیحات	۴۵۴
علی جمالزاده]		شماره دوم	
اساس سیاست ایالات متحده آمریکا. آئین مونرو	۵۰۸-۵۰۷	نکات و ملاحظات (زهر شدن تریاق - قدم تاریخ	۴۵۷-۴۵۵
. . . . [سید محمد علی جمالزاده]		ایران وعده قشون کربلا) . . . [سید حسن	
محمد قزوینی	۵۰۹-۵۰۸	تقی زاده]	
جراید فارسی . . . [سید حسن تقی زاده]	۵۱۰-۵۰۹	جواب استفتاء . . . محمد علی ذکاء الملک	۴۵۹-۴۵۷
شطنج . . . [سید محمد علی جمالزاده]	۵۱۱	کوه نور - دریای نور . . . سید محمد علی	۴۶۲-۴۵۹
اخطار درباره قیمت مجله	۵۱۴	جمالزاده	
شماره پنجم		طهران . . . [سید محمد علی جمالزاده]	۴۶۵-۴۶۲
نکات و ملاحظات (سیاست خارجی و هوس		شعر قدیم ایران . . . عباس اقبال آشتیانی	۴۷۰-۴۶۵
عمومی مخارج نشر تعلیم) . . . [سید حسن	۵۱۷-۵۱۵	تشکر - اعانت به محصلین ایرانی - سفارشهای	۴۷۱
تقی زاده]		شخصی	
نامه امیر تیمور گورگان به شارل ششم پادشاه	۵۲۲-۵۱۷	تصحیحات - فوت آقامیرزا فضلعلی آقابریزی	۴۷۴
فرانسه . . . محمد قزوینی		شماره سوم	
آتیلا بلای آسمانی (۱) . . . [سید محمد	۵۲۷-۵۲۲	نکات و ملاحظات (فلانی خیلی دیپلمات شدم	۴۷۶-۴۷۵
علی جمالزاده]		سیر موج علم - علم و سیاست ضد هم) . . .	
چاپخانه و روزنامه در ایران (۱) . . . [سید	۵۳۰-۵۲۷	[سید حسن تقی زاده]	
حسن تقی زاده]		انکار عیان به زور دلیل و برهان (جواب جراید	۴۷۹-۴۷۶
موسیقی قدیم ایران - موسیقی عصر ساسانی . . .	۵۳۲-۵۳۰	ایران) . . . [سید محمد علی جمالزاده]	
عباس اقبال آشتیانی		مشاهیر مردمان مشرق و مغرب. سید جمال -	۴۸۵-۴۷۹
راجع به محصلین ایرانی در آلمان . . . [سید	۵۳۲	الدین . . . [سید حسن تقی زاده]	
محمد علی جمالزاده]		شاهنامه‌های فارسی . . . «محصل»	۴۹۰-۴۸۵
شطنج . . . [سید محمد علی جمالزاده]	۵۳۳	[= سید حسن تقی زاده]	
شماره ششم		شطنج . . . [سید محمد علی جمالزاده]	۴۹۱
خیالات (اسرار تمدن - محفل ورزش در شیراز		تصحیحات - تشکر از امداد	۴۹۴
ورزش در ایران قدیم - دساتیر بجای اوستا)	۵۳۷-۵۳۰	شماره چهارم	
[سید حسن تقی زاده]		نکات و ملاحظات (مدرسه و رامین و مجلس ملی	۵۰۰-۴۹۵
مشاهیر مردمان مشرق و مغرب (۳) سید	۵۴۲-۵۴۰	ایران - عجله زیاد مانع سرعت سیر است -	
احمدخان . . . [سید حسن تقی زاده]		اتلاف سعی و عمل - راه علاج - تعلیم عمومی	
آتیلا بلای آسمانی (۲) . . . سید محمد	۵۴۶-۵۴۲	یا تعلیم عالی؟ فرقه تعلیم و ستاره امید - دستور	
علی جمالزاده		معین و نتیجه) . . . [سید حسن تقی زاده]	
پولهای اساسی و مقیاسهای مختلفه . . .	۵۴۹-۵۴۶	نوروز و تقویم ایرانی . . . سید حسن تقی زاده	۵۰۲-۵۰۰
عباس اعظم السلطنه		یک پیشنهاد بیغرضانه [درباره تقویم] . . .	۵۰۳-۵۰۲
روزنامه نگاری در ایران در قرن سیزدهم (۲) . . .	۵۵۲-۵۵۰	[سید حسن تقی زاده]	
[سید حسن تقی زاده]		مشاهیر مردمان مشرق و مغرب (۲) شاهزاده	۵۰۵-۵۰۳

عشق و انقلاب آن به دشمنی) [سیدحسن تقی زاده]	۶۱۰-۶۰۷	ثواب عظیم - وکالت کاهه در آذربایجان - توضیح کمک مالی - تصحیحات	۵۵۳
تصوف و منشاء آن در اسلام ترجمه مقاله ادوارد براون [ترجمه از سید محمد علی جمالزاده]	۶۱۲-۶۱۰	تصحیحات - اخطار	۵۵۶
تکمله راجع به شرح تاریخ زندگی سید جمال الدین اسدآبادی معروف به افغانی محمد علی سدید السلطنه	۶۱۲	شماره هفتم	
راجع به تقویم ایرانی [سیدحسن تقی زاده]	۶۱۲	نکات و ملاحظات (تلگراف بجای پست-سیاست داخلی و سیاست بین المللی- سال ماه و ماه عقرب- تیاعر و چاه دجال) [سیدحسن تقی زاده]	۵۶۰-۵۵۷
عهدنامه ایران و روس (ملاحظات) [سید محمد علی جمالزاده]	۶۱۳	مشاهیر مردمان مغرب و مشرق (۴) کارل مارکس [سیدمحمدعلی جمالزاده]	۵۶۳-۴۶۰
اخطار مهم	۶۱۴	قدیمترین روابط سیاسی بین ایران و آلمان اعتبار [یولی] عباس اعظم السلطنه	۵۶۳-۵۶۶
مسامحه در رعایت «حق تألیف»	۶۱۶	شهر قدیم پومپئی [سید محمد علی جمالزاده]	۵۶۷-۵۶۹
دوره قدیم کاهه - تصحیحات		تکمله راجع به مقاله شاهنامه های فارسی «محصل» [= سید حسن تقی زاده]	۵۷۱-۵۷۲
شماره دهم		مکاتبات اداره - تشکر	۵۷۶
خیالات گوناگون. بینش هندی و بینش یونانی. تمدن ایران. کتب یونانی در زبان فارسی [سیدحسن تقی زاده]	۶۱۹-۶-۷	شماره هشتم	
مولدین ثروت و مستهلکین آن	۶۲۱-۶۱۹	نکات و ملاحظات (محلله شاه آباد طهران و کهگیلویه و اورمیه - علاج حقیقی - تأثیر اصلاحات در وحدت ملی) [سیدحسن تقی زاده]	۵۷۷-۵۸۱
مشاهیر مردمان مشرق و مغرب (۵) لوتر [سید محمد علی جمالزاده]	۶۲۵-۶۲۱	معجزات علم در مغرب و خارق عادات در مشرق	۵۸۱-۵۸۳
محصلین ایرانی در آلمان [سید محمد علی جمالزاده]	۶۲۷-۶۲۵	دکتر علی خان تبریزی	۵۸۳-۵۹۰
جواب مسئله ۲ شرط نج [سیدمحمدعلی جمالزاده]	۶۲۸-۶۲۷	اولین لشکرکشی اروپا به ایران سیدمحمدعلی جمالزاده	۵۹۰-۵۸۳
مشاهیر شعرای ایران. فردوسی. زندگی و آثار او (۶) «محصل» [= سید حسن تقی زاده]	۶۳۲-۶۲۸	عهدنامه ایران و روس [و ملاحظاتی درباره آن] [سیدمحمدعلی جمالزاده]	۵۹۰-۵۹۵
تصحیحات	۳۳۶	کتاب طب عربی ادوارد براون [سید محمد علی جمالزاده]	۵۹۵-۵۹۶
شماره یازدهم		راجع به مقاله کوه نور (و دریای نور) [سیدمحمدعلی جمالزاده]	۵۹۷
نکات و ملاحظات. یک بام و دو هوا (کجا سلب قدرت بر ظلم مظلومیت شمرده می شود؟- روزنامه شرعی - اضاف در پیری - کلمه حق و مقصود باطل) [سیدحسن تقی زاده]	۶۴۲-۶۳۷	تصحیحات	۵۹۷
الف لیله و لیله بقلم استروپ [ترجمه از سید محمد علی جمالزاده]	۶۴۳	دوره قدیم کاهه - بی نظمی مرسولات	۶۰۰
هدیه اصحاب (سعدی - نظامی عروضی)	۶۴۷-۶۴۵	شماره نهم	
		نکات و ملاحظات. بیقیدان و سیاست چیان. (راعی ورعیت - آنها که در سیاست مشروطیت و استبداد - افراط و تفریط - اتحاد یا استهلاک؟	۶۰۱-۶۰۷

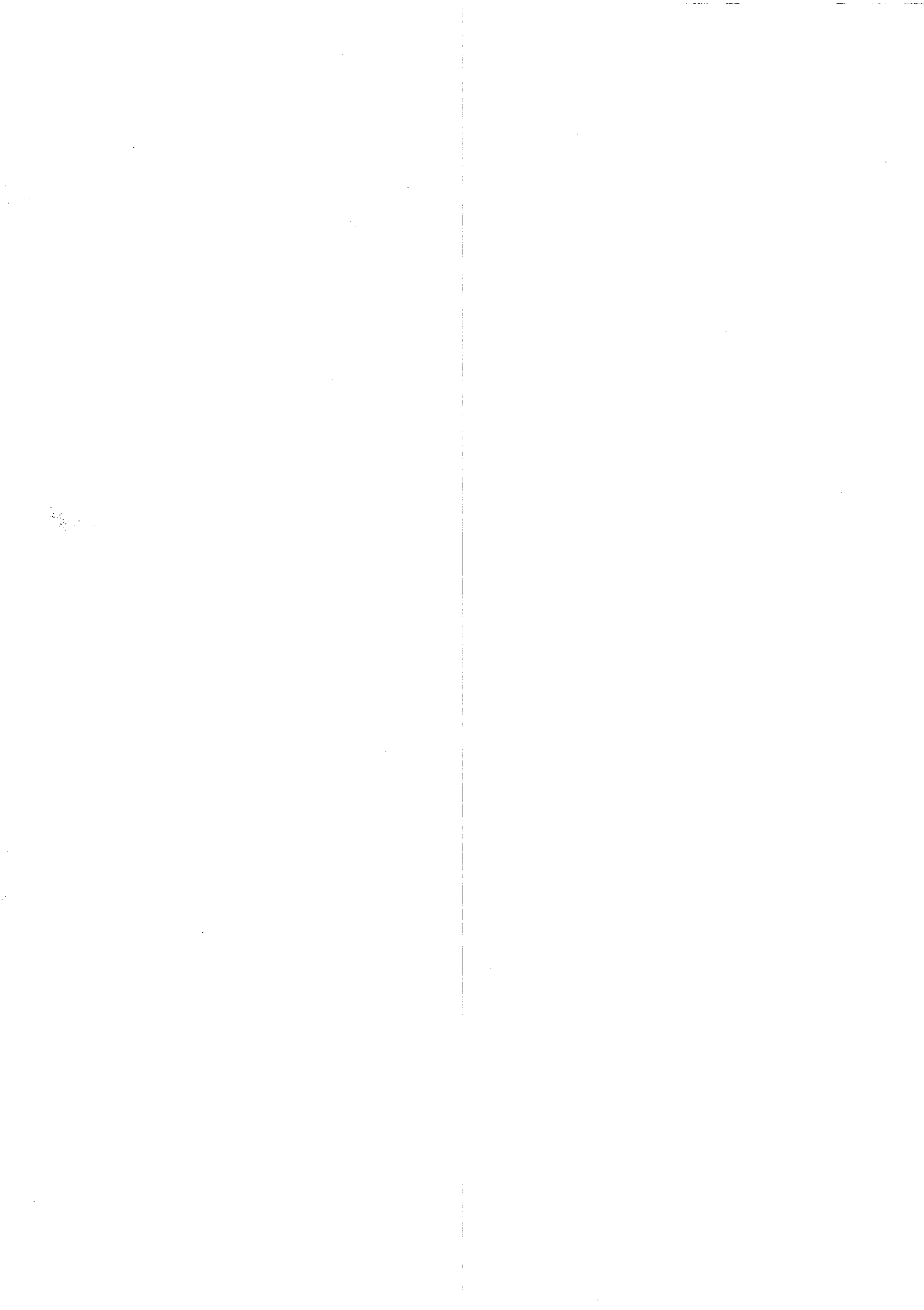
ترجمه از سید محمد علی جمالزاده	نوشته هانری ماسه [ترجمه از سید محمد علی جمالزاده]
۶۷۲-۶۶۹ فصلی از تمدن یونان (مدرسه اسکندریه)...	۶۴۸ اوضاع پستخانه ایران
[سید محمد علی جمالزاده]	۶۵۲-۶۴۸ مشاهیر شعرای ایران. فردوسی (۷)....
مشاهیر شعرای ایران. فردوسی (۸)...	«محصل» [= سید حسن تقی زاده]
«محصل» [سید حسن تقی زاده]	۶۵۳ مکاتبات اداره - کتاب یکی بود و یکی نبود
ورقه فوق العاده	۶۵۶ تصحیحات - اخطار
۶۹۲ ملاحظات راجع به کاوه برای مشترکین ووکلا	شماره دو از دهم
۶۹۳ تعطیل موقتی کاوه [سید حسن تقی زاده]	۶۶۲-۶۵۷ اصلاحات اساسی و اصلاحات فوری (سررشته
۶۹۴ خطر استقلال سیاسی یا خطر انقراض ملی و	یا دور و تسلسل) - واجبات اولیه (اصول عقاید
نژادی؟ [سید حسن تقی زاده]	سیاسی).... [سید حسن تقی زاده]
۶۹۶-۶۹۴ فساد مرکز و انعکاس آن در ولایات	۶۶۵-۶۶۲ نکات و ملاحظات (گرمی بازار سیاست خارجی -
۶۹۷ راجع به محصلین ایرانی در آلمان	امنیت در ممالک محروسه - فخر به اصلاحات
۶۸۷ اعلان نشریات مطبعه کویانی	منفی).... [سید حسن تقی زاده]
۶۹۸ سلسله انتشارات کاوه	۶۶۶-۶۶۵ توضیح درباره «نکات و ملاحظات»
۶۹۸ دوره قدیم کاوه	۶۶۶-۶۶۹ قهوه خانه سورات از برناردن دوسن پیر....

اسامی نویسندگان

ذکاء الملک فروغی، محمد علی	ارجمند
سید السلطنه کبابی، محمد علی	استروپ
سلطانزاده پسیان، محمد تقی	اعظم السلطنه، عباس
قزوینی، محمد	اقبال آشتیانی، عباس
کتابچی خان، پل	براون، ادوارد
کریستن سن، آرتور	برناردن دوسن پیر
گایگر، ویلم	بیات، عزت الله
ا.م.	پورداد، ابراهیم
ماسه، هانری	تبریزی، دکتر علی خان
مان، اسکار	ترنیت، رضا
میتوخ، ایگن	تقی زاده سید حسن (= محصل)
وحید الملک شیانی، عبدالحسین	جمالزاده، ژزی
هوری، کنتوک	جمالزاده، سید محمد علی (= شاهرخ)
	حکیمی، ابوالحسن (= منوچهر فرساد)

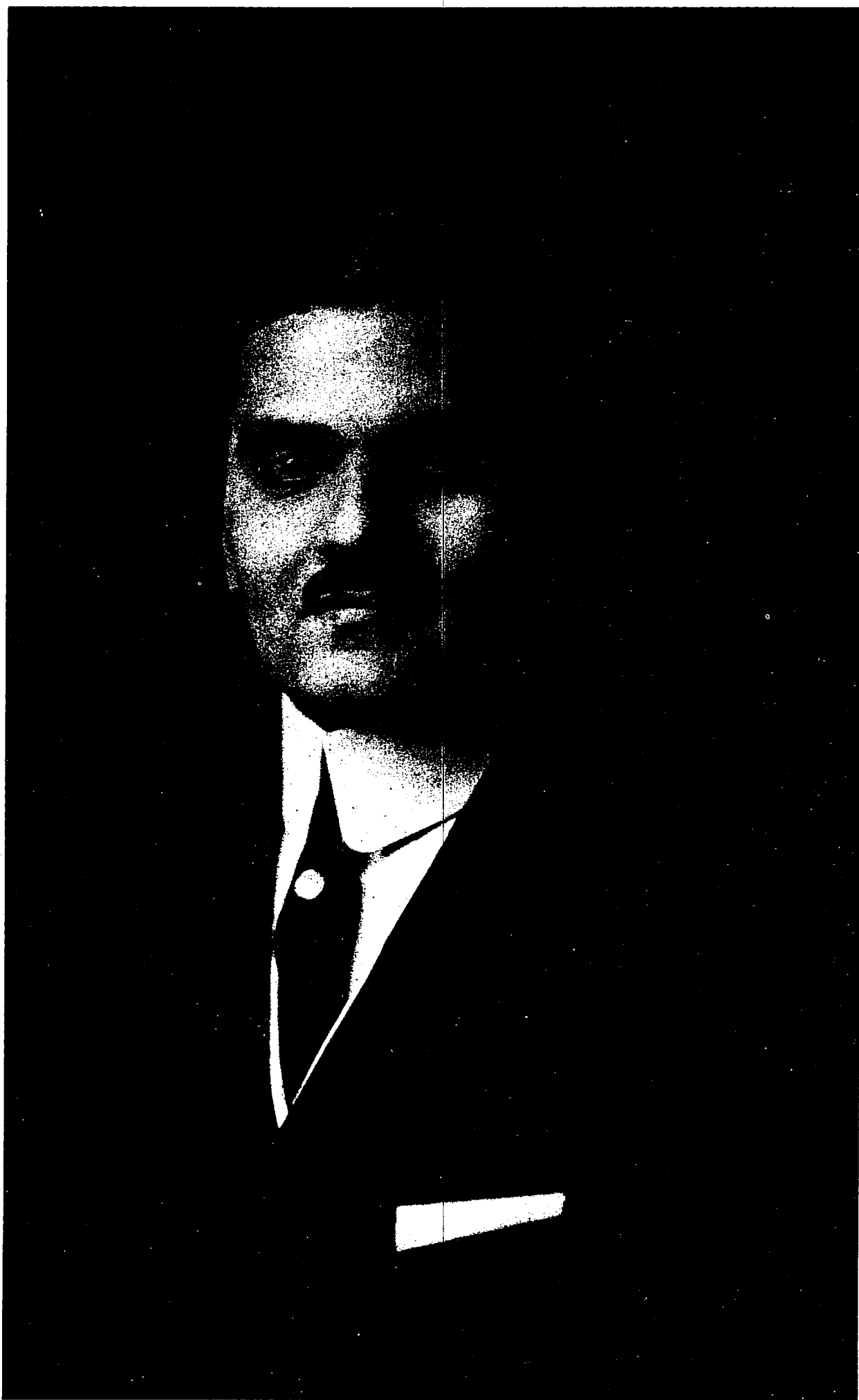
سید حسن تقی زاده

سیدحسین تقی‌زاده

این عکس در امریکا (ظ ۱۹۱۴) انداخته شده
مدتی کوتاه پس از آن است که به برلن رفته و کاوه را دایر کرده است

سیدحسین تقی‌زاده - برلین (ظ ۱۹۱۶)

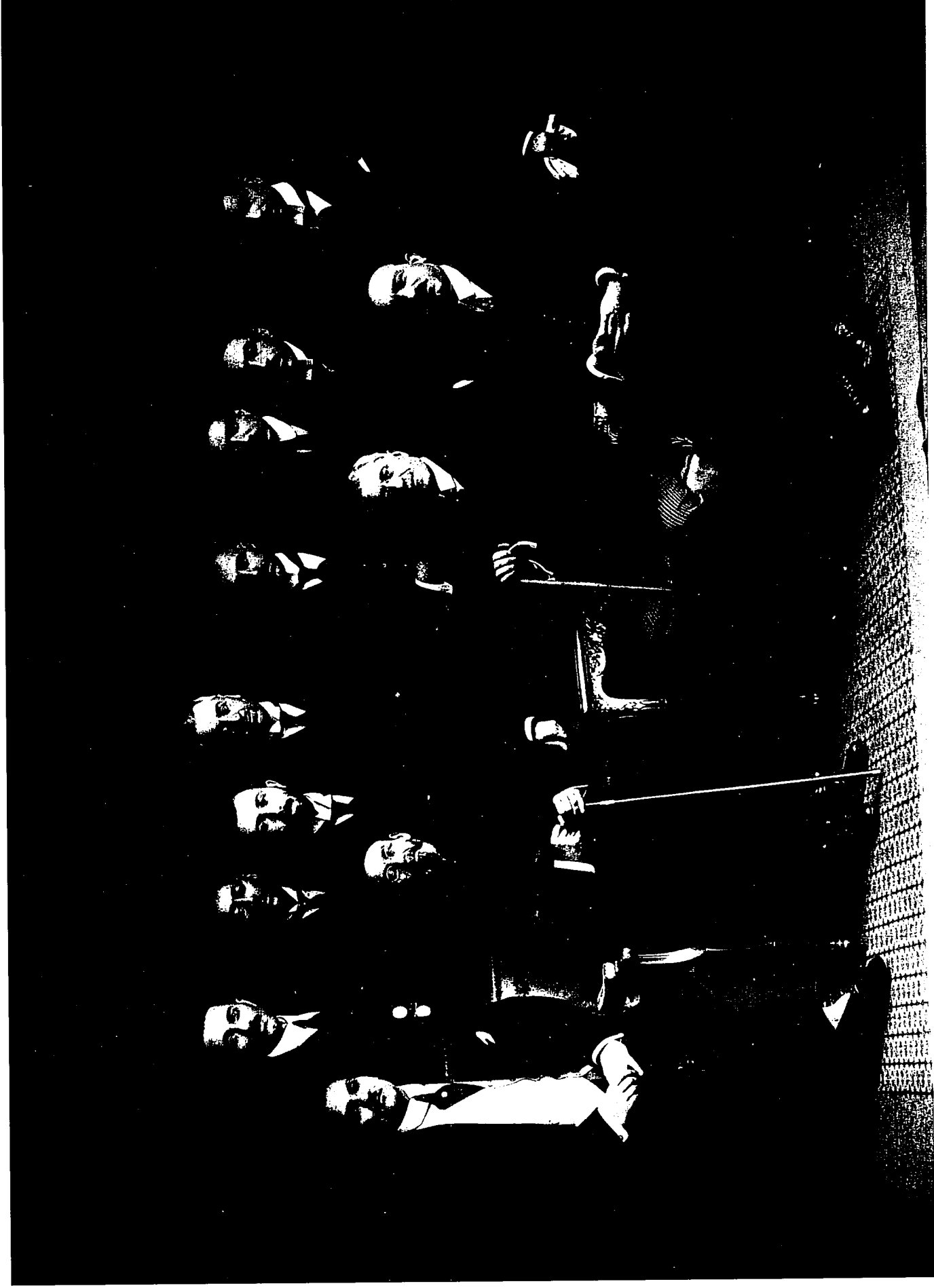

میرزا محمدخان قزوینی
در دوران همکاری با روزنامه کاوه

پوگین

ردیف اول از راست به چپ: (۱) ناوالتی که سفیر آلمان در ایران بود، (۲) ناصر الاسلام، (۳) حسینی خان نواب، (۴) von Henig (۵) سید محمد رضا مساوات
ردیف دوم از راست به چپ: (۱) سپهسمن تقی زاده، (۲) وحیدالملک شیانی، (۳) ناشناخته، (۴) محمدعلی کلوب (فرزین)

پرلین - ۱۹۶۸
ردیف اول از راست به چپ: ۱) وحید الملک شیبانی، ۲) حسینی خان نواب، ۳) سید محمد رضا مساوات، ۴) سید حسن تقی زاده
ردیف دوم از راست به چپ: ۱) ناشناخته، ۲) قاسم صوراسرافیل، ۳) عزت الله خان هدایت،
۴) ناشناخته، ۵) محمدعلی تربیت، ۶) محمدعلی مافی نظام السلطنه، ۷) سید ابوالحسن علوی،
۸) میرزا محمدعلی خان کلوب (فرزین)

DIE DEUTSCH-PERSISCHE GESELLSCHAFT E.V.
wurde am 29. Januar 1917 zu Berlin von den folgenden
Herren gegründet:

Mirza Ahmed Khan / H. Alawi / Kaiserl. Pers. Konsul Balch-
witz / Oberleutnant Fred S. Baumann / Kommerzienrat Carl
Bolch / Mohamed Ali Djemalzadeh / Guidotto Fürst
Donnersmarck / Arthur Bodo Friedheim / Generaldirektor
Max Fuchs / M. Ghaffim Khan / Bankdirektor Herbert M.
Gutmann / Dr. Willy Haas / Ezzadullah Khan Hedayat /
Staatsminister z. D. v. Hentig / Prof. Dr. Ernst Herzfeld /
Oberingenieur Franz Huber / Legationssekretär Dr. jur. Mirza
D. Khan Kafi / H. Kazem Zadeh / Kufeim Kazwini / Haupt-
mann Albert Kropp / Kaiserl. Pers. Generalkonsul Leon /
Prof. Dr. Enno Littmann / Prof. Dr. Jos. Marquart / Prof. Dr.
Eduard Meyer / Mirza Muhammed Khan / Prof. Dr. Eugen
Mittwoch / Salar Moazzam / Dr. Herbert Mueller / Justizrat
Dr. B. Mühlam / Prof. Dr. Franz Oppenheimer / Friedrich
Perzyński / Gesandter a. D. Raschdau / Prinz Heinrich XXXI.
Reuß / Legationsrat a. D. H. Freiherr v. Richthofen, M. d. R.,
M. d. A. / Major Otto Romberg / Generaldirektor Roß-
deutscher / Eisenbahndirektor a. D. Albert Sprickerhoff /
M. T. Sultan Zadeh / Major Mohammed Taghui Khan /
S. H. Taqizadeh, M. d. pers. P. / Staatsminister a. D. Frei-
herr v. Thielmann / Rechtsanwalt Dr. Uth / Wahid-el-Mulk

VORSTAND: v. Hentig, I. Vorsitzender
S. H. Taqizadeh, II. Vorsitzender
Frh. v. Richthofen, stellv. I. Vorsitzender
Wahid-el-Mulk, stellv. II. Vorsitzender
Herbert M. Gutmann, Schatzmeister

GENERALSEKRETÄR: Herbert Mueller

GESCHÄFTSSTELLE: BERLIN W 50, TAUENTZIENSTR. 50

Julius Sittenfeld Hofbuchdrucker, Berlin W

durch schriftliche Austrittserklärung oder durch besonderen
Beschluss des Vorstandes, gegen den Berufung an die
nächste Mitgliederversammlung zulässig ist.

§ 4. Beiträge. Der Jahresbeitrag beträgt 20 Mark (zwanzig
Mark), er ist zu Anfang jeden Geschäftsjahres an den
Schatzmeister der Gesellschaft abzuführen. Die lebens-
längliche Mitgliedschaft wird durch einmalige Zahlung
des Betrages von 300 Mark erworben.

§ 5. Organe der Gesellschaft. Die Organe der Gesell-
schaft sind der Vorstand, der Ausschuss, die Mitglieder-
versammlung.

§ 6. Vorstand. Der Vorstand der Gesellschaft besteht aus
einem ersten Vorsitzenden und einem zweiten Vorsitzenden,
aus je einem Stellvertreter für diese und einem Schatz-
meister. Die Wahl des Vorstandes erfolgt in der Mit-
gliederversammlung durch Stimmenmehrheit auf jedes-
mal ein Jahr. Wiederwahl ist statthaft. Beim Ausscheiden
von Vorstandsmitgliedern vor dem Ablauf der Amtsdauer
kooptiert sich der Vorstand aus der Mitte der Mitglieder
bis zur nächsten ordentlichen Mitgliederversammlung.

§ 7. Die Vorsitzenden des Vorstandes, im Behinderungs-
falle ihre Stellvertreter, sind jeder einzelne zur recht-
lichen Vertretung der Gesellschaft derart befugt, daß
sie durch die Unterschrift eines jeden von ihnen rechts-
verbindlich verpflichtet wird.

§ 8. Ausschuss. Der Ausschuss besteht aus mindestens zehn
Mitgliedern, die von der Mitgliederversammlung durch
Stimmenmehrheit zu wählen sind. Der Ausschuss hat das
Recht, sich nach Bedarf durch Zuwahl zu ergänzen. Der
Ausschuss bildet eine Geschäftsstelle, bestehend aus einem
Generalsekretär und einer geraden Zahl von Mitgliedern.

DEUTSCH-PERSISCHE GESELLSCHAFT E.V.

Geschäftsstelle: Berlin W 50, Tauentzienstraße 19a.

SATZUNGEN.

§ 1. Name und Sitz. Die Deutsch-Persische Gesellschaft
(D.P.G.) hat ihren Sitz und Gerichtsstand in Berlin-Char-
lottenburg. Zur Erlangung der Rechtsfähigkeit wird alsbald
ihre Anmeldung zum Vereinsregister des Amtsgerichts
Charlottenburg herbeigeführt werden. Geschäftsjahr ist
das Kalenderjahr.

§ 2. Zweck. Der Zweck der Deutsch-Persischen Gesellschaft
ist, die Herstellung eines engen wirtschaftlichen und kultu-
rellen Verhältnisses zwischen dem Deutschen und dem Per-
sischen Reiche zu fördern, die allgemeinen und persönlichen
Beziehungen zwischen dem persischen und dem deutschen
Volke zu pflegen, sowie die Kenntnis der Eigenart des
persischen Landes und Volkes in Deutschland zu vertiefen.

§ 3. Mitgliedschaft. Die Mitgliedschaft der D.P.G. wird
erworben durch Anmeldung beim Vorstand und Befür-
wortung des Antrages von zwei ordentlichen Mitgliedern.
Sie berechtigt zur Teilnahme an der Mitgliederversamm-
lung, gewährt das aktive und passive Wahlrecht für die
satzungsgemäßen Wahlen zu den Organen der Gesellschaft;
sie berechtigt ferner zur Benutzung der Einrichtungen der
Gesellschaft und zum unentgeltlichen Bezug ihrer regel-
mäßigen Veröffentlichungen. Die Mitgliedschaft erlischt

§ 9. Die Mitgliederversammlung. In den ersten drei
Monaten eines jeden Jahres findet eine ordentliche Mit-
gliederversammlung statt, zu der die Einladungen durch
den Vorstand mindestens zehn Tage vorher schriftlich zu
ergehen haben. In der Mitgliederversammlung ist vom Vor-
stand der Jahresbericht zu erstatten, auch Rechnung über
die Einnahmen und Ausgaben zu legen. Auf Antrag von
mindestens zwanzig Mitgliedern ist der Vorstand verpflichtet,
innerhalb von vierzehn Tagen nach Eingang des Antrages
eine außerordentliche Mitgliederversammlung einzu-
berufen. Falls kein Mitglied des Vorstandes anwesend ist,
wählt die Mitgliederversammlung ihren Vorsitzenden selbst.

§ 10. Die Mitgliederversammlung behält sich das Recht
vor, auf Antrag des Vorstandes Ehrenmitglieder zu er-
nennen oder eventuell einen Ehrenausschuss zu errichten.

§ 11. Geschäftsführung. Die Geschäftsführung liegt in
den Händen des Vorstandes und der Geschäftsstelle.
Soweit es der Vorstand für notwendig erachtet, kann er
den gesamten Ausschuss zu seinen Arbeiten heranziehen.
Er ist verpflichtet, dessen Zustimmung einzuholen, wenn es
sich um Kundgebungen und Entschlüsse handelt, die von
besonderer Wichtigkeit für die Gesellschaft sind.

§ 12. Die Abstimmung in den Organen der D.P.G. er-
folgt durch einfache Stimmenmehrheit der Erschienenen.
Zu Änderungen der Satzungen ist eine Zweidrittel-
mehrheit der Mitgliederversammlung erforderlich.

REDAKTION DES 'KAVEH'
Berlin-Charlottenburg, Leibnizstraße 64

Ende Januar 1916.

P. P.

Die Redaktion der persischen Zeitung KAVEH erlaubt sich, in der Anlage die erste Nummer ihrer Zeitung ganz ergebenst zu überreichen. Der KAVEH ist ein Organ der persischen Nationalisten, das wir zweimal monatlich herausgeben. Wir beabsichtigen damit unter unseren Landsleuten in Persien und im Auslande die Anschauung zu verbreiten, daß jetzt der Zeitpunkt gekommen ist, wo Persien seine Unabhängigkeit wiedergewinnen kann, und der Zeitpunkt, in dem die englischen und russischen Eindringlinge aus dem Lande vertrieben werden können.

Kaveh ist der Name eines volkstümlichen persischen Helden, der nach der Überlieferung ein Schmied in Isfahan war. Er erhob sich gegen Azhi-Dahak, den fremden Herrscher Persiens, das Volk scharte sich um ihn, griff den König an und befreite das Land von der Herrschaft der fremden Rasse, die das Volk für ein Jahrtausend unterdrückt hatte. Seinen ledernen Schurz befestigte Kaveh an einer Stange und erhob ihn als die Fahne der Revolution. Fredun, ein persischer Edelmann, den das Volk nach der Vertreibung des früheren grausamen Herrschers zu seinem König wählte, hielt die Fahne aus dem ledernen Schurz des Schmiedes hoch in Ehren, nannte sie Diräfsch-i-Kawiani und schmückte sie als die Nationalfahne Persiens mit seidenen Bändern und Edelsteinen. Die Nachfolger Freduns fügten immer neue Kostbarkeiten hinzu, so daß, als die Araber in der Schlacht von Kadisiah im Jahre 636 die Perser besiegten und den Schurz des Schmiedes eroberten, sie seinen Wert auf 1 200 000 Dirhams schätzten.

Unsere Zeitung KAVEH, deren Titel das Bild dieses Schmiedes mit seiner Fahne schmückt, tritt für eine neue große Erhebung ein, die die heutigen fremden Knechter Persiens aus dem Lande vertreiben soll.

Die erste Nummer enthält im Leitartikel eine Darstellung der politischen Situation in Persien und wendet sich mit Ernst und Inbrunst an das persische Volk, seine verhaßten Feinde zu bekämpfen und Hand in Hand mit der Türkei und den Zentral-

mächten zu gehen. In verschiedenen Artikeln wird eine Übersicht über den augenblicklichen Stand des Krieges gegeben, und insbesondere das klägliche Scheitern des Dardanellenabenteuers geschildert. Ein wissenschaftlicher Artikel aus der Feder des bekannten deutschen Iranisten Professors Dr. MANN beschäftigt sich mit der Geschichte und der Volksüberlieferung von Kaveh und seiner berühmten Fahne.

Die Schriftleitung des KAVEH wird neben ihrem Hauptzweck, gegen die von den Alliierten im Orient in Umlauf gebrachten Gerüchte und Nachrichten anzukämpfen, gern auch alles, was in ihren Kräften steht, tun, um die deutsche Presse über alles, was Persien angeht, zu informieren und bittet, sie in diesen Bestrebungen geneigtest unterstützen zu wollen.

Hochachtungsvoll

Die Redaktion des KAVEH

S. Hassan.

کاوه

Rédaction du journal persan

Kaveh

*Leibnizstrasse 64 • Berlin-Charlottenburg
Allemagne*

Monsieur,

Nous nous permettons de vous envoyer le premier numéro de la nouvelle série de notre périodique persan «KAVEH» qui, sous la forme d'un journal, revêt plutôt le caractère d'une revue, paraît mensuellement et contient principalement des articles et essais littéraires, historiques et scientifiques, d'intérêt général, traitant des sujets orientaux et, particulièrement propres à faire connaître la Perse, tant ancienne que moderne.

Vu l'actualité de la question persane, il est à croire que «KAVEH» ne manquerait pas d'avoir d'intérêt pour vous et dans cet espoir nous prenons la liberté de vous envoyer la note pour l'abonnement d'une année et nous aimons croire que vous userez de votre bienveillance pour nous trouver encore d'autres abonnements.

En attendant la faveur de pouvoir exécuter vos ordres, nous vous adressons nos remerciements anticipés.

صحبت‌های علمی و ادبی

۶ - پس از تمام شدن صحبت اگر مطلبی از مطالب آن برای کسی مجهول و غیر مفهوم باشد میتواند بطور اختصار فی المجلس سؤال بکند تا صحبت کننده جواب بدهد و اگر ایراد و تنقیدی داشته باشد باید بطور اختصار و بشکل مقاله نوشته بهیئت عامله بفرستد.

۷ - صورت صحبتها پس از داده شدن با رلایین بشکل رساله چاپ و بستمین توزیع خواهد شد. تنقیداتی که کتباً راجع بمطالب صحبت برشته و بهیئت عامله فرستاده شده است نیز در ذیل همان صحبت چاپ می شود. تعیین لروم چاپ صحبت و تنقیدات وارده بسته بتصدیق هیئت عامله است.

۸ - مراسلات راجع بمجمع صحبت‌های علمی و ادبی باید باسم آقای کاظم زاده. رئیس هیئت عامله فرستاده شود.

رئیس هیئت عامله

ح. کاظم زاده

H. Kazem Zadeh

Charlottenburg
Waltzstr. 28 II.

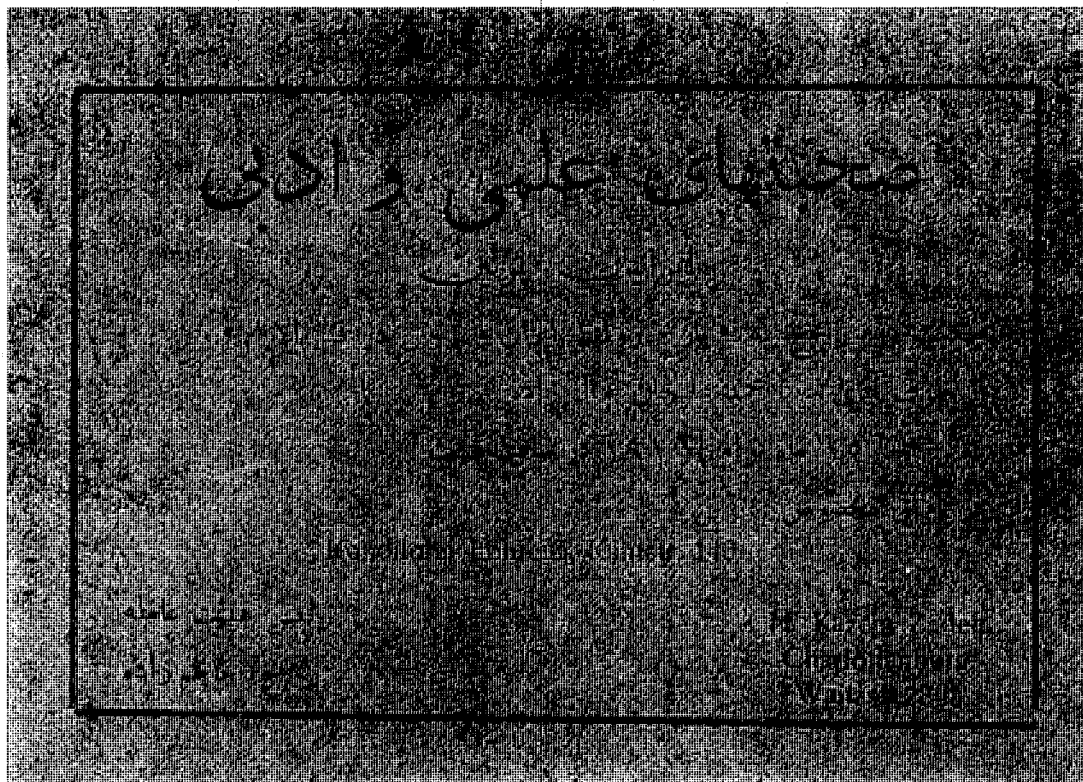
۱ - برای نشر علوم و استفاده از نتایج تبعات و زحمات ارباب فضل و معرفت از طرف جمعی از ایرانیان یک مجمع صحبت‌های علمی و ادبی (کنفرانس) در برلین تشکیل داده شده است.

۲ - هیئت عامله صحبت‌های علمی و ادبی اشخاص ذیل هستند:
آقای میرزا فضلعلی آقای تبریزی - آقای میرزا محمد خان قزوینی - آقای میرزا محمد علیخان تربیت - آقای سید حسن قمی زاده - آقای میرزا محمد علیخان جمال زاده - آقای کاظم زاده.

۳ - این هیئت تمام زحمات و مخارج راه انداختن این صحبتها را بعهده گرفته است و هر کس داوطلب شرکت در هیئت عامله باشد میتواند کتباً تقاضا بکند.

۴ - عجاله در بازدم هر ماه فرنگی بکمر بیه از طرف یکی از ایرانیان یک صحبت علمی و ادبی بفارسی داده خواهد شد و هر کس مایل دادن صحبت باشد موضوع را بهیئت عامله پیشنهاد و تقاضا بکند تا وقت برای آن معین شود.

۵ - صحبتها حتماً باید نوشته شده و از روی آن خوانده شود.

مجتبای علمی و ادبی

ایرانیانیت برلین

مجتبای سوم

موضوع: «مدنیت قدیم ایران و مذهب زرتشت»

ناطق: آقای میرزا محمد طلیخان تربیتیه

تاریخ: روز دوشنبه ۱۳ شهریور ۱۹۱۸ در ساعت پنج بعد از ظهر

مکان مخصوص: Konditorei Lorenz, Kantstr. 140

رئیس هیئت عامله

ح. کاظمزاده

H. Kazem Zadeh

Charlottenburg

Waltzstr. 28 II

مجتبای علمی و ادبی

ایرانیانیت برلین

مجتبای چهارم

موضوع: «ادبیات فارسی و کمالیاتی»

ناطق: آقای میرزا محمد علی آقا

تاریخ: روز جمعه ۱۷ مهر ۱۹۱۸ در ساعت پنج بعد از ظهر

مکان مخصوص: Konditorei Lorenz, Kantstr. 140

رئیس هیئت عامله

ح. کاظمزاده

H. Kazem Zadeh

Charlottenburg

Waltzstr. 28 II

مجتبای علمی و ادبی

ایرانیانیت برلین

مجتبای پنجم

موضوع: «تاریخ ادبیات فارسی و کمالیاتی»

ناطق: آقای میرزا محمد علی آقا

تاریخ: روز دوشنبه ۲۰ شهریور ۱۹۱۸ در ساعت پنج بعد از ظهر

مکان مخصوص: Konditorei Lorenz, Kantstr. 140

رئیس هیئت عامله

ح. کاظمزاده

H. Kazem Zadeh

Charlottenburg

Waltzstr. 28 II

صحبت‌های علمی و ادبی

ایرانیان برلین

صحبت هفتم

موضوع: «آذربایجان»

مناطق: آقای غنی زاده

تاریخ: روز جمعه ۳۰ ماه مه ۱۹۱۹ در ساعت پنج بعد از ظهر

در اتاق مخصوص: Konditorei Lorenz, Kantstr. 140

رئیس هیئت عامله

H. Kazem Zadeh

Charlottenburg

ح. کاظم زاده

Waitzstr. 23 II.

